

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV VĚD O UMĚNÍ A KULTUŘE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**KOSTEL SV. PETRA A PAVLA V HORAŽĎOVICÍCH – STAVEBNÍ DĚJINY A
UMĚLECKOHISTORICKÉ SOUVISLOSTI**

Autorka práce: Ilona Bauerová

Studijní obor: Dějiny Umění

Vedoucí práce: Mgr. Hynek Látal, Ph.D.

Ročník: 3

© 2024

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Horáždovice.

Poděkování

Chtěla bych poděkovat za pomoc při psaní této práce především vedoucímu práce Mgr. Hynkovi Látalovi, Ph.D. za odbornou pomoc a vedení. Dále bych chtěla poděkovat muzeu v Horažďovicích a Kašperských Horách a to jmenovitě Mgr. Adamu Hanusovi, Mgr. Romanu Vaňkovi a všem ostatním členům Horažďovického muzea. Dále také patří velký dík PhDr. Vladimíru Horpeniakovi za literaturu a cenné rady.

Také chci poděkovat mé rodině za podporu při mém studiu.

Anotace

Ilona Bauerová

Kostel sv. Petra a Pavla – stavební dějiny a uměleckohistorické souvislosti

Kostel sv. Petra a Pavla je dle mého názoru důležitá kulturní památka města Horažďovice, a proto jsem se rozhodla tento kostel zmapovat do mé bakalářské práce. V kapitolách je popsán vliv známého a důležitého rodu Bavorů, kteří se zasloužili nejen o vývoj této stavby, ale i stavební vývoj města Horažďovice a okolí. K významu Bavorů je také úzce spjat maltézský řád, který založil svou komendu na Strakonickém hradě a šířil svůj vliv dál, i do Horažďovic.

Další částí mé práce je popis architektury kostela a jeho výzdobu. Interiér horažďovického kostela sv. Petra a Pavla není velmi zdoben, ale nachází se v něm velkolepý hlavní oltář a několik oltářů postranních. Mimo to se zde nachází i nástěnná malba zobrazující sv. Benedikta, která spolu s gotickou křtitelnicí je návazností na uměleckou činnost maltézského řádu.

Klíčová slova

Horažďovice, kostel, umění, architektura, historie, rod Bavorů, maltézský řád, Strakonice

Annotation

Ilona Bauerová

The Church of St. Petr and Paul

In my opinion, the Church of St. Petr and Paul is an important cultural monument of the town Horažďovice, which is why I chose to map this church for my bachelor thesis. The chapters describe the influence of the well-known and important Bavars of Strakonice, who contributed not only to the development of this building, but also to the building development of the town of Horažďovice and its surroundings. The importance of the Bavarians is also closely linked to the Order of Knights of the Hospital of Saint John of Jerusalem, which established its command at Strakonice Castle and spread its influence further, also to Horažďovice.

The next part of my work is a description of the architecture of the church and its decoration. The interior of the Church of St. Peter and Paul in Horažďovice is not very ornate, but there is a magnificent main altar and several side altars. In addition, there is a mural depicting St. Benedict, which, together with the Gothic baptismal font, is a continuation of the artistic activity of the Order of Knights of the Hospital of Saint John.

Key words

Horažďovice, church, art, architecture, history, Bavars of Strakonice, The Order of Knights of the Hospital of Saint John of Jerusalem, Strakonice

Obsah

Kostel sv. Petra a Pavla v Horažďovicích – Stavební dějiny a uměleckohistorické souvislosti	7
Úvod.....	7
1. Historie a popis města, kostelů a přílehlých objektů v okolí	8
2. Maltézský řád.....	12
3. Bavorové.....	15
3.1. Bavor I.	16
3.2. Bavor II.	18
3.3. Bavor III.....	20
4. Kostel svatého Petra a Pavla	23
4.1. Archeologický průzkum.....	23
4.2. Základní charakteristika kostela	24
4.2.1. Hlavní loď	25
4.2.2. Boční lodě	28
4.2.3. Věž	30
5. Stavební vývoj	32
6. Kritika literatury	37
7. Závěr	38
8. Obrazová příloha.....	39
9. Literatura.....	52
10. Bakalářské práce, diplomové práce, disertační práce	53
11. Internetové zdroje	54
12. Seznam vyobrazení	56

Kostel sv. Petra a Pavla v Horažďovicích – Stavební dějiny a uměleckohistorické souvislosti

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá stavebními dějinami a uměleckohistorickými souvislostmi kostela svatého Petra a Pavla v Horažďovicích. Tento kostel je historicky významný pro danou oblast, ve které se nachází. Moji bakalářskou práci jsem pojala jako uměleckohistorického průvodce zabývajícího se všemi epochami dané stavby.

I přes tuto významnou roli, kterou v oblasti, ve které se nachází plnil, tak je zachováno pouze omezené množství podkladů a informací k jeho historii. Proto bylo mou snahou vypracovat bakalářskou práci na toto téma. Aby měla má práce ucelený pohled na význam a vývoj kostela jsou v práci zpracovány nejdůležitější osoby, které se na vývoji kostela podíleli. Mezi ně patřily osobnosti rodu Bavorů a maltézský řád. Rod Bavorů formoval celé město Horažďovice, jejich politické posty a jejich jednání ovlivňovalo město i výstavbu kostela, což dokazují i související památky, které se nacházejí v nejbližším okolí kostela.

Během psaní této práce jsem se snažila pracovat a hledat veškerou dostupnou literaturu k historii kostela, které je však značný nedostatek. Použitá data pocházejí z mnoha různých zdrojů, kterými jsou veřejné databáze, knihy a literatura muzea v Horažďovicích a Kašperských Horách. Horažďovické muzeum vlastní prameny, které mi velice pomohly jako například kniha Dějiny města Horažďovic od Karla Němce, svazek 32. s názvem Poklady národního umění od Alžběty Birnbaumové nebo také literatura od Eduarda Šimona.

1. Historie a popis města, kostelů a přilehlých objektů v okolí

Město Horažďovice leží v Plzeňském kraji, v okrese Klatovy (Obr. 1). S počtem skoro 6000 obyvatel, je třetím největším městem tohoto okresu, hned po Klatovech a Sušici. K městu jsou přidruženy i vesnice v blízkém okolí: Komušín, Třebomyslice, Veřechov, Svaté Pole, Boubín, Babín a Horažďovická Lhota. Blízko města se nachází vrch Prácheň, který je silně spjat s historickým vývojem celého prácheňského kraje a s Horažďovicemi. Hradiště z 10. století bylo po 200 letech přestavěno na kamenný hrad a který fungoval jako sídlo správců kraje. Ve 13. století dosahoval prácheňský kraj rozlohy zahrnující dnešní Horažďovicko, Strakonicko, Kašperskohorsko, Vimpersko a Sušicko. Pod Práchní tehdy ležela trhová osada Gorazdějovice. V roce 1292 Václav II. povýšil osadu na město,¹ protože splňovala všechny ideální podmínky. Osada byla založena u řeky Otavy, nad kterou je vysoký svah, za kterým pokračuje už jen rovina. Takové umístění mělo přírodní hranici, která byla ideální pro rozvoj obce. Další velkou výhodou bylo, že osada se nacházela na obchodní trase do Sušice a dále do Bavor. Za rozvoj města a jeho výstavbou stál rod Bavorů.²

Kostel sv. Petra a Pavla se nachází na jihozápadní straně hlavního náměstí Horažďovic, které se nazývá Mírové náměstí (Obr. 2). Hlavní náměstí je ohraničeno městskými domy, většinou pocházejících z období založení města a později zrekonstruovaných. Za zmínku stojí jednopatrový dům s č.p. 5 s dochovanými gotickými sklepy. Původně gotický dům prošel rekonstrukcí v 18. století, kdy štít domu dostal klasicistní podobu fasády. Z druhé poloviny 16. století se na začátku ulice, vedoucí z náměstí, nachází renesanční dům s renesančními klenbami, který také prošel rekonstrukcí, a to v 90. letech 20. století.³

Velkou dominantou a jedním z nejzdobnějších domů je dům č. p. 19, jehož rekonstrukce byla dokončena v roce 2020 (Obr. 3). Dům, původně barokní s barevnou výzdobou a sgrafity, později sloužil jako sídlo Okresní záložny hospodářské a většina ozdob byla odstraněna a přikryta jednobarevnou vápenocementovou omítkou. Při rekonstrukci tato omítko byla odstraněna, bohužel i s částmi původních sgrafit. Pracovníci Národního památkového ústavu sgrafita rekonstruovali a obnovili úpravu fasády. Ve štítě byl

¹ Horažďovice, <https://www.sumavanet.cz/horazdovice>, vyhledáno: 12.1. 2024.

² Karel Němec, *Dějiny města Horažďovic*, Horažďovice 1936, s. 30.

³ Památkový katalog – dům č. p. 19, <https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-14590770>, vyhledáno: 13.2. 2024.

obnoven reliéf lva a přidány byly i zemědělské atributy, vše rekonstruováno podle fotografií z let Protektorátu Čech a Moravy.⁴

Kostel je hlavní dominantou, která upoutá zrak návštěvníka ať už přichází na náměstí z jakéhokoli směru. Město je obeháno zbytky hradeb, které již ve 13. století obepínaly město. Dodnes dochovanými branami v hradbách lze na náměstí vejít Pražskou (Červenou) branou, umístěnou na severní straně náměstí (Obr. 4). Jde o stavbu z lomového kamene o čtvercovém půdorysu s věží sahající do výšky cca 13 m. Lomeným obloukem s malovaným stropem od Karla Němce, horažďovického historika, lze projít přímo na náměstí.⁵

Při vstupu Červenou branou se jako první objeví, ve středu náměstí, Mariánský sloup (Obr. 5). Dosahuje výšky cca 12 m a je zdoben plastikou Panny Marie Immaculaty. Sloup pochází z roku 1725 od Jana Hofmana, který použil žulu na mohutný sloup a na plastiku Panny Marie pískovec.⁶ Vedle mariánského sloupu se nachází kamenná kašna z 1. poloviny 19. století s pískovcovým jehlancem položeným na míse, na které se nachází čtyři maskarony, ze kterých tryská voda (Obr. 6).⁷

Vstup od mostu jihovýchodním směrem je možný Prachatickou bránou a třetí je možný branou od nádraží kolem hradebního parkánu. Kostel byl postaven nad řekou Otavou, která protéká pod ním. Zámek je situován nedaleko, v severozápadní části.⁸

Blízko děkanství a hlavního kostela k náměstí přiléhá jižní stranou i rozlehlý areál horažďovického zámku se zámeckou zahradou a glorií (Obr. 7). Dnes budovy zámku slouží jako Dům dětí a mládeže, knihovna, městské muzeum a galerie.

Základy zámku položil v 13. století rod Bavorů ze Strakonic, který se zasloužil i o kostel sv. Petra a Pavla. Později byl zámek majetkem Jana staršího z Hradce. Po něm se stává majitelem Menhart z Hradce, syn Jana staršího a jeho ženy Kateřiny z Velhartic, který je v době kdy město Horažďovice se účastní roku 1440 dobývání hradu Rábí na straně Jana Žižky, katolíkem. Z tohoto důvodu je ve stejném roce ale vězněn na hradě v Příběnicích,

⁴ Národní památkový ústav, <https://www.npu.cz/cs/uop-plzen/cs/uop-plzen/inspirujte-se/69891-obnova-nejzdoebnejsiho-domu-c-p-19-na-horazdovickem-namesti>, vyhledáno: 8.4. 2024.

⁵ Historická sídla, <https://www.historickasidla.cz/cs/souteze-a-akce/pamatka-roku/objekty-2022/mestske-opevneni-prazska-cervena-brana-horazdovice.htm>, vyhledáno: 8.4. 2024.

⁶ Památkový katalog – mariánský sloup, <https://pamatkovykatalog.cz/mariansky-sloup-14584577>, vyhledáno: 8.4. 2024

⁷ Památkový katalog – kašna, <https://pamatkovykatalog.cz/kasna-14590924>, vyhledáno: 8.4. 2024.

⁸ Alžběta Birnbaumová, *Poklady národního umění sv. 32: Horažďovice*, Praha 1941.

kvůli svému vyznání a odporu. Aby byl propuštěn a majetek mu byl navrácen, přijal svou účast v bitvě u Tachova na straně husitů. Město získal zpět v roce 1434 a po něm město přebírá jeho syn Oldřich, který založil Strakonickou jednotu. Oldřichovi příbuzní, kteří kvůli špatné finanční situaci se musí panství vzdát, prodali zámek, a tak se majiteli stávají páni z Kocova, kteří provedli jen drobnější úpravy.

Vzniklá tvrz byla přestavěna v renesanční zámek na přelomu 16. a 17. století rodem Švihovských z Rýzmburka a později i rodem Šternberků. Na druhém nádvoří nechali postavit 11 kamenných toskánských sloupů, které podpírají arkádový ochoz lemující všechny obvodové zdi. Ze stejné doby také pochází budovy hospodářského účelu a budova pivovaru. Ve službách Šternberků byl tehdy Vlach Salomini, který se nejspíše učil u architekta J. B. Matheynema a který se zde zasloužil o celé křídlo na severní straně nádvoří a kamenný portál, který vede do menšího nádvoří.⁹

K původně gotickému hradu navazují dvě křídla. Západní křídlo je raně barokní s dvouramenným schodištěm, kterým se vchází do velkého reprezentativního sálu s nástěnnými freskami, které zobrazují scény bitvy císařských vojsk s husitskými vojsky v roce 1420. Nástrovní malbu pravděpodobně vytvořil Jan Kašpar Marci. Dále se zde nachází i malba, zobrazující město Horažďovice, jak dříve vypadalo, opevněného hradbami. Díky velikosti nástěnné malby je možno vidět namalovanou původní podobu kostela sv. Petra a Pavla (Obr. 8). Druhé křídlo tvoří již zmíněné hospodářské budovy.¹⁰

11

Objekt kostela tedy stojí nedaleko zámku, fary a masných krámů. Řada dvanácti krámků se nachází v ulici Hradební (Obr. 9). Každý krámeček má jednu okenici, která dříve sloužila po sklopení jako prodejní pult a jedny klasicistní dveře. Každý krámeček má také přístup na dvorek s terasou, který byl určen pro porážku dobytka. Prostorově jsou krámky malé místnosti, většinou s dřevěným stropem, kromě jediné výjimky, kdy je místnost zaklenuta valenou klenbou. Sedlová střecha s fabionovou římsou má 6 malých vikýřů.¹² Dříve byly

⁹ Ibidem.

¹⁰ Památkový katalog – zámek, <https://pamatkovykatalog.cz/zamek-18059127>, vyhledáno: 10.4. 2024.

¹¹ Tereza Kubová, *Stavební historie zámku v Horažďovicích* (bakalářská práce), Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 21.

¹² Památkový katalog – masné krámy, <https://pamatkovykatalog.cz/masne-kramy-19116620>, vyhledáno: 10.4. 2024.

tyto krámky navázány na chlebové krámy umístěné u severní strany kostela sv. Petra Pavla.¹³

Vedle kostela s. Petra a Pavla se nachází původně renesanční děkanství (Obr. 10). Jeho dnešní podoba pochází z barokní přestavby, která proběhla na začátku 18. století.¹⁴ Severní strana kostela je postavena směrem k náměstí. Kostel lze obejít pod opěrnými pilíři kolem fary na vyhlídku. Pod kostelem teče zlatonosná a perlonosná Otava přes kterou vede most vedoucí do další části Horažďovic – Zářečí. Od kostela vzdušnou čarou vidíme horu Prácheň, na které je místy vidět kostel sv. Klimenta. Tento kostel byl jakýmsi předchůdcem kostela sv. Petra a Pavla.

Kromě kostela sv. Petra a Pavla se v Horažďovicích nachází i dva další kostely úzce propojené s kostelem sv. Petra a Pavla. První, o kterém se zde zmíním, je kostel sv. Jana Křtitele, který byl postaven městskou obcí roku 1598 (Obr. 11). Dříve město pohřbívalo na hřbitov kolem kostela sv. Petra a Pavla, ale později se rozhodlo o novém městském hřbitově kvůli připomínkám faráře Matznera na nepříjemný zápach kolem kostela sv. Petra a Pavla na náměstí. A tak obec použila louky, které dříve pronajímala zemědělcům pro nový hřbitov, na kterém byl postaven právě tento kostel.¹⁵

Původně byl postaven s plochým dřevěným stropem, který byl v roce 1862 odstraněn a strop byl zaklenut klenbou, kterou nesou čtyři úzké pilíře. Kněžiště má jedno křížové pole s terakotovými ozdobami a růžicemi. Kostel je trojlodní s presbytářem ukončeným třemi stranami osmiúhelníku.

V kostele se také nachází dřevěná kruchtá, která je nesena dřevěnými pilíři. Na kručtě je dodnes dochovaná malba ze 17. století od neznámého autora. Malba je rozdělena na tři části s osmiúhelníkovými obrazci v každém z nich a zobrazující anděly hrající na hudební nástroje a jen v jednom ze tří polí malby je zobrazena sv. Cecilie hrající na varhanový pozitiv a kolem které je skupina andělů, kteří ji doprovázejí svým zpěvem nebo hraním na nástroje. Stejně jako v kostele sv. Petra a Pavla, tak i v kostele sv. Jana Křtitele je pod touto kručťou ve zdi zasazen jeden z nejzajímavějších náhrobků na tomto hřbitově. Na náhrobku je vytesán tento nápis: *Letha 162. Pan Buh z to / hoto swieta prostrzed / kem*

¹³ Tereza Kubová, *Stavební historie zámku v Horažďovicích* (bakalářská práce), Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 13.

¹⁴ Památkový katalog – děkanství, <https://pamatkovykatalog.cz/dekanstvi-14590546>, vyhledáno: 2.2. 2024.

¹⁵ Eduard Šimon, *Dějiny maltézského řádu Horažďovice*, Horažďovice 1993, s. 14.

smrti powolati raczil / urozeného pana Jakuba Hollara z Prachnie / a tuto odpociwa tielo / gehu oczekawage w giste / nadigei blahoslaweného / z mertwych wzkrisseni.

Kontrastem k jednoduché architektuře kostela je dřevěný černý hlavní oltář, nesoucí obraz Kristova křtu a zdoben sloupy a sochami sv. Víta a sv. Václava a dvou světic sv. Barbory a sv. Kateřiny, který pochází z přelomu 17. – 18. století. Postranní oltáře pocházejí ze 17. století a jsou zasvěcené sv. Prokopovi a druhý oltář je dušičkový.¹⁶

Dalším kostelem, který se v Horažďovicích nachází, je kostel Panny Marie s klášteřem (Obr. 12). Založení stavby a kláštera započalo Půtou z Rýzemberka na místě bývalé kaple sv. Michala, která byla založená měšťanem Theodorikem v roce 1330. Z opisu listiny strakonického převora jsou doložené informace o založení kaple měšťanem Theodorikem a jeho odkazem části pozemků, které věnoval kostelu sv. Petra a Pavla. Tím chtěl zajistit, aby Maltézové od sv. Petra a Pavla dvakrát týdně v kostele sv. Michala konali pobožnosti. Náhrobek s nápisem: „*Magnificus ac generosus Dominus Půta de Ryzmberk et Skala, Dominus in Svihov et Rabí, Supremus Judex Regni Bohemiae hic sepultus. Anno 1504 obiit feria sexta ante festum Mariae Magdalena.*“, dokládá, že v roce 1504 byl v tomto kostele pohřben Půta z Rýzemberka, který kostelu dal jeho podobu. V klášteře sídlili minorité a některé roky byl klášter sídlem až 30 řádových bratří. Rod Šternberků byl velkým podporovatelem tohoto kláštera. Dostalo se od nich finančních podpor a financování oprav. Všechny majetek byl ale zabrán po reformě Josefa II. a všechny budovy putovaly do soukromého vlastnictví až do roku 1853, kdy objekt koupila kongregace školských sester od Gabriela Šnajdra. Na konci 19. století a začátku 20. století proběhly stavební úpravy, které daly kostelu dnešní podobu.^{17 18}

2. Maltézský řád

Vchodové dveře kostela sv. Petra a Pavla jsou zdobeny třemi typy znaků, které se úzce vážou k historii tohoto kostela (Obr. 13). Prvním z nich je, samozřejmě, městský znak Horažďovic (Obr. 16). Na štítě je zobrazena skála, na které stojí dvě věže s okny a cimbuřím, nad kterými je jedna hvězda. Druhý znak patří rodu Bavorů (Obr. 15). Na štítě

¹⁶ Viz Birbaumová (pozn. 8).

¹⁷ Viz Němec (pozn. 2), s. 66–71.

¹⁸ Památkový katalog – kostel Panny Marie s klášteřem, <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-panny-marie-s-klasterem-18568228>, vyhledáno: 3.2. 2024.

je zobrazena střela, která se váže k historii a pověsti rodu, která je i s významem tohoto rodu pro kostel sv. Petra a Pavla popsána v další kapitole. Třetím znakem je osmihrotý kříž, který zde reprezentuje vztah kostela a maltéžského řádu (Obr. 14).

Tento maltéžský řád nebo také zvaný řád johanitů vznikl v roce 1048 v Jeruzalémě, kde postavili nemocnici a starali se o poutníky. Později bylo jejich posláním poutníky ochraňovat také vojensky. V 2. křížové výpravě bojoval i kníže Vladislav II. po boku německého krále Konráda II. a při které se seznámil s johanitským řádem, který jejich řád uvedl do Čech. Maltéžský řád začal po celých Čechách zakládat své komendy. Mezi jedny z nejvýznamnějších patřily komendy v Manětíně, Českém Dubu, Strakonících a Horažďovicích.¹⁹ Dodnes původní horažďovická fara stojí vedle kostela sv. Petra a Pavla u městské hradby, akorát s fasádou z poloviny 18. století. Před farou se nachází velká oplocená zahrada. Samotná budova je obdélníkového půdorysu, z pohledu z náměstí je levá strana rizalit a pravá strana je připojená k budově dnešní galerie. Nad vchodem je vyobrazen velký maltéžský kříž.²⁰

Jak ještě bude zmíněno v kapitole o Rodě Bavorů, Bavor II. se o Horažďovice zajímal více než jeho předchůdci. Stál za založení fary i farního kostela v Horažďovicích a jejichž správu dal do rukou johanitům a kterým také věnoval pozemky. Z listin, ve kterých Bavor III. daroval les Babiny, víme, že při horažďovické faře bylo sedm johanitů. Z doby Bavora, kdy došlo k dostavbě kostela, se v antifionáři zapsalo o tomto kostelu: „*v zápisu se hovoří o vysvěcení horažďovického chrámu, ke kterému došlo na žádost Bavora III. Vysvěcení provedl ctihodný biskup Hermannus Prisiliensis. Všem přítomným věřícím vyhlásil osmdesátidenní odpustky, za každou vyslechnutou mši čtyřicetidenní odpustky, za modlitby za spásu duše pana Bavora III. Osmdesátidenní odpustky, stejně jako za každou manuální pomoc při horažďovickém chrámu. Kvůli biskupově výzvě k modlitbám za spásu duše šlechtice je pravděpodobné, že již tehdy nežil, takže by k vysvěcení chrámu sv. Petra došlo po roce 1315, což se shoduje s názorem, že roku 1316 byla jeho stavba definitivně dokončena.*“ Text této listiny je dochovaný jako opis pergamenového originálu z horažďovické fary, v archivu českého velkopřevorství.²¹

¹⁹ Maltéžský řád, cvp.maltezskyrad.cz/rad-a-jeho-institute/historie-ceskeho-velkoprevorstvi/., vyhledáno: 2.2. 2024.

²⁰ Památkový katalog – děkanství, <https://pamatkovykatalog.cz/dekanstvi-14590546>. vyhledáno: 2.2. 2024.

²¹ Lucie Hesounová, *Maltéžská fara v Horažďovicích 1251-1850* (diplomová práce) Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 26.

Z řádu maltézských rytířů pocházeli faráři sloužící při kostele sv. Petra a Pavla, na tyto posty nastoupili po světských farářích. Nejstarší dochované jméno maltézského kněze se nachází v listině z roku 1340. Stojí tam Andrea, děkan prácheňský a farář horažďovický.²² Od roku 1717–1732 to byl Jan Jakub Matzner, mezi lety 1732 až 1742 František Dominik Špinka z Helfenthalu. Po něm nastoupil Jan Hayduk až do roku 1745. Dalším byl Jan František Varaus, který byl vystřídán v roce 1772 Františkem Joachimem Chmelíčkem. Poté se kostel stal děkanským kostelem a knězem v této době byl František Wilhelm. Po něm nastoupil Josef Flaška, který úřad zastával až do roku 1801.²³

Jak již bylo zmíněno, Bavorové byli k řádu velice štedří. Darem dostali „*mlýn pod městem, dvůr ve Věrechově s celým příslušenstvím, svobodný lán, potvrdil darování pěti městyšť uvnitř města, daroval (Bavor III.) řádu 3 loty zlata a dům ve městě, který nesl činži 20 grošů, umožnil řádu rybolov a dostával podíl z příjmů města, daroval konvent u rýžoviště zlata na Otavě a podací právo nad školou*“²⁴

Maltézský řád vlastnil velké množství majetku ve městě i v okolí. Většinu dostali od rodu Bavorů, ale i od jednotlivých měšťanů. V roce 1319, Rapoto, horažďovický měšťan, řádu daroval nemovitost v Horažďovicích, o rozloze 8 jiter. Dar řádu měl lidem zajistit spásu duše a lidé to tak chápali jako „pojistku“ pro spásu duše. Vilém I., bratr Bavora III, potvrdil dar a osvobodil od dávek.²⁵

Také z roku 1330 pochází opis listiny Jana, převora strakonického a Kunráta, plebána horažďovického. V této listině se píše o jakémisi Theodorikovi, zvaném Mečír, který: „*vystavěl církev aneb kostel před samým městem ke cti sv. Michala na vlastní groš a náklad hnut jsa náboženstvím a horlivostí duší tam odpočívajících.*“ V listině je v pokračování zmíněno, že zmíněný Mečír kostelu také odkázal pole s podmínkou, aby se dvakrát týdně sloužila mše. Listina byla podepsána maltézským převorem Janem a farářem od sv. Petra a Pavla a ti také potvrdili předání pozemků. Mše však také musely být provedeny farářem z Kostela sv. Petra a Pavla, právě proto, že se zde nacházel maltézský řád s konventem v Horažďovicích.²⁶ O několik let později johanitům odkázal další majetek. V roce 1335 byla spolu s horažďovickým rychtářem Petrem a děkanem

²² Viz Šimon (pozn. 15), s. 7.

²³ Ibidem, s. 13–17.

²⁴ Ibidem, s. 7.

²⁵ Lucie Hesounová, *Maltézská fara v Horažďovicích 1251-1850* (diplomová práce) Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 27.

²⁶ Viz Němec (pozn. 2), s. 66.

prácheňského kraje Andreasem podepsaná smlouva o daru lázně s pozemky a budovami, stojícími na dotyčných pozemcích. Lázeň stála u řeky Otavy a od roku 1341 byla farářem Adamem pronajímána lazebníkovi Goclínovi. Koupele u lazebníka zajistil farář pro sebe i pro svůj dům. Dále v listině Theodorik řádu předal dvě pole a dvacet kop pražských grošů. Za to měšťanovi bylo přislíbeno konání ranních mší, a to jednou ročně, pokud ji nemohli sloužit, musela být nahrazena dalšími dvěma. Podle opisu konfirmační listiny Karla IV. je možné, že od měšťana Theodorika dostali dvě zahrady, tři krámy se sukmem a sladovnu. Po roce 1373 byla horažďovická fara považována za velkou, protože v ní působilo pět duchovních tohoto řádu.²⁷

Z darů od měšťanů a rodu Bavorů v průběhu desítek let působení, řád nasbírat velké jmění. Starání se a opravování kostela tedy bylo možné, díky těmto financím. Kostel sv. Petra a Pavla fungoval každoročně se ziskem z pravidelných příjmů. Pravidelný příjem byl zaručen prodejem malých svíček. I dnes se s nimi můžeme v kostelích setkat. Za malou sumu peněz si může návštěvník koupit svíčku a zapálit ji, jako symbol úcty a víry. Průměrně tím kostel získal 40 zlatých. Dalším příjmem byly tzv. železné krávy. Majitelé statků pravidelně dávali určitou sumu peněz a tím podporovali chrám Páně. Tito plátcí železných krav nežili pouze v Horažďovicích, ale pocházeli i z okolí, například z Babína, Kozlova, Věrechova, Horního Poříčí a dalších. Menším příspěvím do rozpočtu byly vybírané almužny z bohoslužeb.²⁸

3. Bavorové

Horažďovice jsou úzce spojené s rodem Bavorů. Tento rod pocházející z Moravy přišel do lokality jižních Čech jako správci Prácheňského kraje už po roce 1167.²⁹ Moravský původ mohou dokládat zmínky v textech, například v darovacích listinách knížete Bedřicha nebo v listinách knížete Vladislava II. z let 1146–1147. Dříve zastávali církevní úřady a pozice komorníků.³⁰ Za předka Bavorů ze Strakonice je považován Bavor, který zastával důležitou funkci olomouckého komorníka a který je doložen listinami od roku 1200–1224. V pozdějších textech se dozvídáme že se pohyboval kolem krále Přemysla Otakara I. a tím se rod Bavorů uplatňuje ve vyšší politice a vysoké diplomacii a začínají

²⁷ Lucie Hesounová, *Maltézská fara v Horažďovicích 1251-1850* (diplomová práce) Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 28–30.

²⁸ *Ibidem*, s. 101–102.

²⁹ Miroslav Svoboda, *Páni ze Strakonice: Vládcí Prácheňského kraje a dobrodinci johanitů*, Praha 2010, s. 25.

³⁰ Simona Kotlárová, *Bavorové erbu střely*, České Budějovice 2004, s. 17–22.

se počítat mezi významné rody srovnatelné třeba s rodem Vítkovců.³¹ Na jejich erbovní znamení můžeme narazit po celém městě Horažďovice. Erb střeľy získal Bavor v době křížové výpravy, kde se zúčastnil boje s vévodou Leopoldem VI. v bitvě o Akkon. Na této výpravě ve Svaté zemi se setkal s řádem Johanitů a po návratu nechal vybudovat strakonickou johanitskou komendu.³² Pověst o dění v křížové výpravě a proč zrovna šíp, zní takto: „*Při jednom válečném přesunu zabloudil ve větrné bouři. Sužovala jej žízeň, již i kuň pod ním padl a kolem stále jen písek. Rytíř Bavor se už loučil se životem, když tu uslyšel jakoby jemné cinkání zvonků. Z posledních sil napjal svůj luk a vystřelil tím směrem. Střela se zabořila u nohou místního pasáka, který tudy hnal své ovce. Ten se vydal směrem výstřelu a rytíře zachránil. Když se o tom dozvěděl český král, daroval Bavorovi erb se znamením střeľy.*“³³

3.1. Bavor I.

Bavor I. ze Strakonice působil již v jihozápadním regionu se sídlem ve Strakonících, a to nejen kvůli otcovu postu, ale i kvůli jeho matce Bolemile, která patřila k jihočeské elitě a byla první, která do tohoto regionu uvítala johanitské rytíře.³⁴ Text listiny z roku 1225 dokládající příchod Johanitů a také Bolemilinu donaci pozemků tomuto řádu (pozemky ležely zejména kolem Strakonice). Text listiny stručně přepsaný: „*Král Přemysl Otakar I. potvrzuje na žádost Bolemily, manželky Bavora, její dar vsi a lesů, který uskutečnila proti vůli svých synů*“.³⁵ Na přelomu 13. a 14. století bylo do listiny dopsáno: „*Confirmacio Ottakariis, alias Przemiesl, regis Bohemorum super aliqua bona ad Straconicz pertinentia*“.³⁶ Svě věno a majetek řádu věnovala i proto, že řád johanitů byl vždy v oblibě Bavorů.³⁷ K tomuto darovanému majetku přibyla část strakonického hradu a devět vesnic „*contulimus perpetuo possidendas*“, v roce 1243 od Bavora I.³⁸ a jeho manželky Dobroslavy.³⁹ Strakonický hrad se nachází u soutoku Otavy a Volyňky. Část patřící johanitské komendě sestává z několika budov na východní straně tohoto gotického

³¹ Ibidem, s. 19.

³² Ibidem, s. 16.

³³ Strakonický deník, https://strakonicky.denik.cz/zpravy_region/st_20091206_legendy_vypravy.html., vyhledáno: 4.5. 2024.

³⁴ Viz Kotlárová (pozn. 30), s. 22.

³⁵ Viz Svoboda (pozn. 29), s. 30.

³⁶ Hana Krajířová, *K úloze Bavorů ze Strakonice a rytířského řádu johanitů ve výtvarném umění Strakonicka vrcholného středověku* (bakalářská práce), Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 13.

³⁷ Viz Svoboda (pozn. 29), s. 31.

³⁸ Petra Lukešová, *Strakonice ve struktuře johanitského řádu v 15. století* (disertační práce), FF Masarykova univerzita, s. 22.

³⁹ Viz Kotlárová (pozn. 30), s. 33.

hradu. Kapitulní síň s přízemním sálem s křížovou klenbou nesenou přízedními polopilíři⁴⁰ tvořila předěl mezi vlastnictvím Bavorů a johanitů. Dříve kaple sv. Jiří z 13. století má dodnes dochovaný portál a nástěnné malby z 14. až 15. století.⁴¹ V křížové chodbě z konce 13. století s ambity se také nachází „jeden z nejrozsáhlejších cyklů nástěnných maleb tohoto období v Čechách“.⁴² V roce 2020 začala rekonstrukce strakonického hradu, při které byly objeveny další nástěnné malby imitující průhled do krajiny, pocházející z 18. století, a objednané buď velkopřevorem Gundakarem z Dietrechsteinu nebo Emanuelem Václavem Krakowským z Krakova.⁴³ Jiří Kuthan ve své knize napsal: „Hrad ve Strakonících patřil ve 13. století k nejrozsáhlejším hradním celkům v českých zemích zbudovaným světskými velmoži. Svěbytným rysem je i skutečnost, že v jeho areálu byla začleněna komenda rytířského řádu johanitů, která se tu tak dělila o prostor se svými zakladateli.“⁴⁴

Začátek působení domu johanitů byl v roce 1243. V tomto roce byla část strakonického hradu i s kostelem sv. Vojtěcha oficiálně připsána a potvrzena Václavem I., když potvrdil dar od Bavorů johanitům. S několika rozdíly v uváděných darovaných lokalitách johanitům dar ještě jednou v roce 1251 potvrdil i Přemysl. Z roku 1251 také pochází nejstarší zmínka o kostele, tou dobou ještě sv. Petra.^{45 46}

V konfliktu mezi Václavem I. a jeho synem Přemyslem Otakarem II. podpořil Bavor I. Přemysla Otakara II. Ten mu jeho přízeň oplácel i nadále. V roce 1254 byl jmenován nejvyšším komorníkem království a zvíkovským kastelánem.⁴⁷ V přízni panovníka se Bavor I. udržel po celý svůj život, což dokazuje i řada listin, ve kterých jeho jméno figuruje na prvním místě a také oslovení kterými byl označován: in Christo filius noster, nobilis vir, baron, dilectus fidelis noster, vir nobilis.⁴⁸

⁴⁰ Jiří Kuthan, *Česká architektura v době posledních Přemyslovců*, Vimperk 1994, s. 375.

⁴¹ Strakonice, <https://www.strakonice.eu/content/strakonicky-hrad.>, vyhledáno: 18.3. 2024.

⁴² Ibidem.

⁴³ Institut pro památky a kulturu, <https://www.propamatky.info/cs/zpravodajstvi/jihocesky-kraj/x/nalez-nastennych-maleb-a-casti-oltare-na-hrade-ve-strakonících/4845/>, vyhledáno: 8.3. 2024.

⁴⁴ Viz Kuthan (pozn. 40), s. 383.

⁴⁵ Eliška Grolmusová, *Loretánská litanie R. P. Lamberta Krause z roku 1764. Příspěvek k hudebně liturgickému provozu v Horažďovicích ve 2. polovině 18. století* (diplomová práce), pedagogická fakulta Západočeská univerzita Plzeň, s. 25.

⁴⁶ Římskokatolická farnost Strakonice, <https://www.farnost-strakonice.cz/kostel-svateho-prokopa/>, vyhledáno: 18.3. 2024.

⁴⁷ Petra Lukešová, *Strakonice ve struktuře johanitského řádu v 15. století* (disertační práce), FF Masarykova univerzita, s. 24.

⁴⁸ Viz Kotlářová (pozn. 30), s. 43.

Na strakonickém hradě, ve kterém působili johanité neoficiálně i před potvrzením králem, fungoval řádový dům a kostel, který sloužil i jako hradní svatyně. Postavení Bavorů u johanitské komendy bylo vysoké. „*To dokazuje, že sebe sami nazývali „fundatores et benefactores“ a komendu v písemnostech označovali spojením „claustrum nostrum“ či „ecclesia nostra“.* Fungování sepsala Petra Lukešová ve své dizertaci: *“zakládané kláštery nemohly ze strany fundátora, jenž je vybavil nemovitým majetkem, zcela vymknout světské kontrole, byla každá klášterní komunita povinována vůči svému zřizovateli jistými povinnostmi: od udržování rodové hrobky v klášterním kostele a sloužení zádušních mší přes zásahy do volby představeného až porůzné dávky a povinnost poskytovat zakladateli a jeho družině pohostinství.*“⁴⁹ Nejen důvody náboženské, jako spása duše a prominutí hříchů, ale i zmíněné povinnosti řádu po věnování pozemků a přes zmenšení vlastního majetku Bavorů erbu střely, bylo založení komendy výhodné i pro tento rod.⁵⁰ Bavor I. byl zcela zaměstnán službou u krále a byl také posílán na různé cesty. Například cesta do kláštera v Plasích, také v roce 1258 byl poslán do Vídně a velmi často musel být v Praze.⁵¹ Proto se na svém sídle ve Strakonících nemohl moc vyskytovat a také se nemohl velmi věnovat svému majetku na jihu Čech, včetně Horažďovic.

3.2. Bavor II.

V roce 1260 Bavor I. zemřel. Byl to rok stejný rok, ve kterém se Bavor I. zúčastnil bitvy u Kressenbrunnu po boku krále Přemysla Otakara II., kde byl také u předání hrabství Raabs Vokovi I. z Rožmberka. Zanechal po sobě dceru Domaslavu, kterou provdal v roce 1256, po schválení papežem, za Jindřicha z Lichtenburka,⁵² a syna Bavora II.⁵³ Poprvé je Bavor II. zmíněn v listině potvrzující legitimizaci nemanželského syna Přemysla Otakara II., Mikuláše I. Opavského. Papež Alexandr IV. však dodal podmínku, že nemá nárok na českou korunu a mezi svědky byl právě Bavor II. To podle Kotlárové dokazuje, že byl v přízni krále a patřil mezi jeho blízké mimo jiné i kvůli tomu, že byl ženat s Anežkou z Kuenringu, levobočnou dcerou krále Přemysla Otakara II.⁵⁴ S ním a se svými syny Bavorem III. a Vilémem, se také zúčastnil výpravy proti Prusům, po které bylo každému vyplaceno 30 stříbrných hřiven, jak zapsal Vok I. z Rožmberka. Dále je jméno Bavor II.

⁴⁹ Petra Lukešová, *Strakonice ve struktuře johanitského řádu v 15. století* (disertační práce), FF Masarykova univerzita, s. 23.

⁵⁰ *Ibidem*, s. 23.

⁵¹ Viz Kotlárová (pozn. 30), s. 40.

⁵² *Ibidem*, s. 39.

⁵³ *Ibidem*, s. 41

⁵⁴ *Ibidem*, s. 40.

uváděno v mnoha listinách, ve kterých figuruje jako svědek při mnoha královských událostech, například při založení zlatokorunského kláštera, při obnovení privilegií špitálu sv. Františka v Praze nebo v Písku při stvrzení majetků zlatokorunskému klášteru od zvíkovského purkrabího a opět v Praze u udělení práv waldsaskému klášteru a u mnoha jiných. Dokonce byl i tzv. *barones Regni Bohemie*, při potvrzování míru mezi králem Přemyslem Otakarem II. a uherským králem Štěpánem V. Oproti svému otci, Bavorovi I., který byl také neustále na cestách, se jeho syn více věnoval svým majetkům, a to hlavně Horažďovicím.⁵⁵

O době založení kostela se velmi dlouho vedly debaty odborníků a někdy se za zakladatele nesprávně označoval Bavor III. Ale listina z roku 1298 z horažďovického archivu obsahuje text který dokládá, že zakladatelem je Bavor II. Zkrácený výťah textu napsal Karel Němec a zní asi takto: „...*My, Bavor Strakonický na vědomí dáváme, že domy modliteb v rozličných panství našeho městech a vsích vystavěti jsme (si) umínili a vladařstvím a právními věny ty církve jsme štědřeji zbohatili, aby kněží potřebné věci k výchování života slušně mohli přijímati a božské skutky náležitě vykonávati. Aby církev naše horažďovická, kteráž skrze rodiče naše k poctivosti Sv. Petra a Pavla apoštolů jest vystavěna, hojnější potřeby a důchody bratřím k výchování života přináseti mohla, slušně tu církev věnem jsme opatřili darující (jí) pod jménem věna tři lány v lese, kterémuž obyčejně Babiny říkají, aby jmenovaní bratři k své potřebě a užitku vždycky dříví vysekávali, s loukami a jinými příležitostmi, totiž horou Bělicí a s potokem Hřebnicí, kterýž jim k chování ryb náležeti bude... na svědectví toho jsme pečeti naší zpevniti přikázali. Datum na Strakonici 1. P. 1298 dne 9. máje panství našeho 11. Svědci: Světoň ze Zaboří, Wiklon z Mladějovic, Purkart z Řepice, Přibyslav z Hrádku a Dalejov ze Záhorčic.*⁵⁶

V roce 1273 byly započaty stavební práce kostela sv. Petra a Pavla. Když Přemysl Otakar II. v roce 1278 zemřel, Bavor II. dal vystavět horažďovické opevnění. Protože město Horažďovice nebylo městem královským, Přemysl Otakar II. by nemohl dát ke stavbě souhlas.⁵⁷ Jako první byla v roce 1279 vystavěna hlavní hradební zeď s cimbuřím. Vstup byl možný dvěma branami – Prácheňskou branou a Pražskou neboli červenou branou,

⁵⁵ Viz Kotlářová (pozn. 30), s. 43.

⁵⁶ Viz Němec (pozn. 2), s. 38.

⁵⁷ Viz Kotlářová (pozn. 30), s. 50.

kteřá je i nejlépe dochovanou částí hradeb.⁵⁸ Před touto branou se dříve nacházel padací most s příkopem.⁵⁹ Vnější pás hradeb byl postaven se čtvercovými baštami, ve kterém se nachází dnešní parkán a pochází až z doby pozdější, z 15. století od Racka z Kocova. Hradební zeď o délce 1300 metrů byla postavena na straně příkopu, který rámoval vnitřní město a bylo možné napouštět příkop vodou z řeky Otavy, který měl nejméně 50 stop na šířku, kvůli nařizení krále Přemysla Otakara II. K tomu byl přistavěn palisádový plot.⁶⁰ Tyto stavební práce k výstavbě příkopů potřebovaly okolní pozemky. Proto byly zabráný i ty z vlastnictví johanitského řádu, které jim daroval Bavor I. V roce 1279 byla vydána zpráva, ve které je i naposledy zmíněn Bavor II, a ve které řádu na místo zabraných pozemků dává pět nových městišť v Horažďovicích.⁶¹

3.3. Bavor III.

Bavorové byli na jihu Čech královi dobří spojenci, protože například rod Vítkovců králi odporoval. Bavor II. byl v politice velmi úspěšný. Od roku 1277–1279 byl nejvyšším komorníkem českého království a svou věrnost koruně dokázal i tím, že se nepřidal k odboji šlechty.⁶² Když Bavor II. zemřel, nastoupil po něm do nelehké doby, jako hlava rodu, jeho syn, Bavor III. V této době byla složitá politická situace způsobená poručnictvím Otty V. Dlouhého nad nezletilým Václavem II., který byl svým poručníkem vězněn. Celá zem touto situací trpěla, byl hladomor, chudoba a morová epidemie. Václav II, po vymanění se ze stínu Závíše z Falkenštejna, který dostal Václava II. zpět do Čech, nastoupil na trůn. V roce 1288 uzavřel mír s Albrechtem Rakouským ve Znojmě. Bavor III. od krále za podporu proti Falkenštejnovi dostal post zvikovského purkrabího, čímž si i král pojistil přítomnost spojence v jižních Čechách, ve kterých se nacházelo dominium Vítkovců. Po smrti Závíše z Falkenštejna v roce 1290 začíná král vládnout s myšlenkou, že vše je právně podřízeno úřadu krále. Svě věrné stoupence odměňoval za jejich podporu, a tak Bavorovi III. byla prokázána zvláštní milost. Bavorovo město Horažďovice bylo Václavem II. vyňato z jurisdikce provinčních soudů a dostala práva královská. Horažďovice se spolu se Strakonícemi staly ekonomickými centry rodu Bavorů, což dokazuje v pozdějších písemnostech jejich označení – „Vilém, dědičný pán

⁵⁸ Památkový katalog – městské opevnění, <https://pamatkovykatalog.cz/mestske-opevneni-19008862>, vyhledáno: 9.3. 2024.

⁵⁹ Viz Kotlářová (pozn. 30), s. 50.

⁶⁰ Památkový katalog – městské opevnění, <https://pamatkovykatalog.cz/mestske-opevneni-19008862>, vyhledáno: 9.3. 2024.

⁶¹ Viz Kotlářová (pozn. 30), s. 50.

⁶² Ibidem, s. 51.

strakonický a horažďovický“. Obě města splňovala i nároky, které velké množství českých měst při zakládání musela splňovat. Horažďovice i Strakonice jsou na vyvýšeném místě, jejichž alespoň jedna část kopíruje terénní hranu a jsou vymezené řekami.

Po roční vládě Václava III. vymřel rod Přemyslovců po meči a na český trůn nastoupil Jindřich Korutanský, manžel Anny Přemyslovny. Protože tato volba se nelíbila šlechtě, která chtěla na českém trůně vidět Rudolfa Habsburského, došlo k nepokojům, které vedly k tomu, že do Čech přijelo vojsko v čele s Rudolfem Habsburským. Na straně Jindřicha Korutanského, který uprchl do Tyrol a tím nechal Rudolfa, aby byl zvolen českým králem, stál Bavor III. Postavil se novému králi na odpor s celou opozicí. To způsobilo, že město Horažďovice bylo obléháno.⁶³ Kronikář František Pražský zapsal: „mezi jinými zly, která Rudolf učinil, se s velikým vojskem utábořil u Horažďovic, města pana Bavora ze Strakonice a chtěl je dobýt. Ovšem z Božího dopuštěním byl vysílen úplavici a sešel z tohoto světa. Někteří urození pak přivedli řečeného pana Bavora k temnému stanu, kde leželo tělo již mrtvého a on, dohnán strachem se vzdal hradu Zvíkova. Toho se záhy ujal pan Jindřich z Rožmberka a až dodnes ho vlastní a drží jeho syn Petr z Rožmberka.“⁶⁴ To znamenalo, že v roce 1307 ztratil Bavor III. hrad Zvíkov a došlo k rozsáhlému poškození Horažďovic. Při obléhání Horažďovic byl poškozen i kostel sv. Petra a Pavla, který byl darován roku 1298 Bavořem III. johanitům a ve stejné listině je uvedeno, že také předal 3 lány lesa Babín, louky, horu Bělci a potok Hřebnici s povolením rybolovu. Řád johanitů mohl svým majetkem konkurovat i pražskému domu.⁶⁵ Dostavba kostela sv. Petra a Pavla také proběhla v roce 1316. o tom psala Kotlářová ve své knize: „...byl zřejmě dostavěn kolem roku 1316, tedy krátce před smrtí svého donátora. Datum dostavby lze vyvodit na základě listiny z roku 1316, kdy Bavor III. z Bavorova svědčí, že spor mezi měšťany jeho města Horažďovic s tamním plebánem bratrem Jakubem, vzniklý po dostavení kostela sv. Petra a Pavla o dědinu z věna tohoto kostela ležící blízko města, byl ukončen mírem a osvobozuje 58 jiter půdy, vyměřených přitom v této dědině, ode všech daní a platů.“⁶⁶ Po 80 letech, v období Bavora III. byly dokončeny i stavební práce na strakonickém hradě a kostel sv. Vojtěcha byl zaklenut.⁶⁷

⁶³ Ibidem, s. 58-60.

⁶⁴ Marie Bláhová, *Kroniky doby Karla IV.*, Praha 1987, s. 76.

⁶⁵ Petra Lukešová, *Strakonice ve struktuře johanitského řádu v 15. století* (disertační práce), FF Masarykova univerzita, s. 31.

⁶⁶ Viz Kotlářová (pozn. 30), s. 104.

⁶⁷ Ibidem, s. 104.

Bavor III. byl bezdětný, a proto musel myslet na rozdělení jeho majetku. Některé pozemky svého panství věnoval zlatokorunskému klášteru a některé z nich prodal. Velkou část majetku dal svému bratru Vilémovi a své ženě zanechal Bavorov. V roce 1317 Bavor III. zemřel a jeho bratr Vilém ze Strakonice přebírá odpovědnost za majetek, který držel i za Horažďovice a to přes 40 let.⁶⁸

V roce 1322 byl kostel vysvěcen prizrenským biskupem Heřmanem, ale později v roce 1330 byl vysvěcen znovu, kvůli připojení dalšího světce a tím byl kostel zasvěcen sv. Petrovi a Pavlovi.⁶⁹ V průběhu dějin se v úřadu kněze vystřídal mnoho jmen, od roku 1666 do roku 1694 v kostele působil K. Malého z Tulechova, který byl následován Ivan Adamovským, dále Martin Vyšehradský. Poslední světský kněz, který zde působil, byl Václav Viktorius Nigrin a to do roku 1717. světští kněží byli vystřídáni řádovými kněžími z johanitského řádu.⁷⁰

V práci Elišky Grolmusové jsou popsány novější dějiny kostela. „*Při řádové visitaci z roku 1610 za vedení Jiřího Čejky z Olbramovic, byl kostel elegantní a vyzdobený, zato roku 1693 oznamuje Václav Vojtěch, hrabě Šternberg, pán na Horažďovicích, velkopřevorovi Ferdinandovi, hraběti Kolovratovi, že je chrám velmi sešlý.*“ *Chrátová loď se nezachovala v původním tvaru, nad bočními loděmi byly zbudovány empory a stojny (empora se podobá balkonů, byla vystavěna pro příslušníky cechů), vybouráním a rozšířením gotických arkád s prostorem střední lodě. Náklady, na tuto přestavbu, byly na jedné straně financovány městskými cechy a na straně druhé z nákladů přifařených obcí, za převora Gundakera, hraběte Dietrichsteina, v roce 1729. Na starém zdivu severní kaple stávala dřevěná zvonice, poté byla místo ní vyžděna věž (původně z roku 1454). Při vypálení v roce 1619 byla ještě pobořena vojskem Buquovovým. Zvony byly slity a kostel poškozen. V roce 1623 bylo započato s opravou požárem poškozeného kostela. Kostel byl opatřen novou krytinou a byla postavena nová věž roku 1631, s trámovou pavlačí a bání dokončena 1741 A. Jermárem, která byla v roce 1837 snesena a věž opatřena nynější střechou. V roce 1731 bylo uznáno jurisdikční právo řádu při farním chrámu sv. Petra a Pavla, bylo uznáno jeho patronátní právo na věž, zvony a varhany. Farní kostel sv. Petra a Pavla byl 20. července 1790 povýšen na děkanský.*“⁷¹

Kostel byl bohužel znovu poškozen v roce 1819 velkým požárem, který poničil věž a varhany. Ty byly nahrazeny novými Emanuelem Š. Petrem.⁷²

⁶⁸ Ibidem, s. 104.

⁶⁹ Eliška Grolmusová, *Loretánská litanie R. P. Lamberta Krause z roku 1764. Příspěvek k hudebně liturgickému provozu v Horažďovicích ve 2. polovině 18. století* (diplomová práce), pedagogická fakulta Západočeská univerzita Plzeň, s. 22.

⁷⁰ Viz Šimon (pozn. 15), s. 13-17.

⁷¹ Eliška Grolmusová, *Loretánská litanie R. P. Lamberta Krause z roku 1764. Příspěvek k hudebně liturgickému provozu v Horažďovicích ve 2. polovině 18. století* (diplomová práce), pedagogická fakulta Západočeská univerzita Plzeň, s.26.

⁷² Ibidem, s. 27.

4. Kostel svatého Petra a Pavla

4.1. Archeologický průzkum

V Horažďovicích bylo provedeno již několik záchranných archeologických průzkumů, většinou provedených z důvodu rekonstrukcí nebo přestavbou města, ale i v historických budovách, jako v roce 2000 v zámku, kdy bylo objeveny základy původní stavby. Tyto výzkumy pomohly se sledováním historického vývoje a s vytvořením představy o původní podobě historického jádra Horažďovic. Například při plynofikaci velké části centra města v roce 1994–1995 (probíhala v těchto místech: Mírové náměstí a přiléhající ulice: Ševčíkova, Prácheňská, dále Strakonická, Příkopy, Blatenská, Plzeňská, Bezručova, Tyršova a Husova) byl nalezen dřevěný vodovod, novověký dřevěný chodník a části keramiky.

V roce 2015 město Horažďovice rozhodlo o rekonstrukci hlavního náměstí, která mohla začít až po archeologickém výzkumu, který probíhal převážně kolem kostela sv. Petra a Pavla a který i potvrdil existenci hřbitova.

Ten zabíral velkou část plochy dnešního náměstí. Až cca 11 m od presbytáře kostela sv. Petra a Pavla, severní obvodové zdi a od západního průčelí kostela. Na straně jižní dosahoval vzdálenosti až k domu č. 126. Hřbitov byl ohraničen obvodovou hřbitovní zdí se třemi brankami, jejíž pozůstatky základů byly při průzkumu objeveny. Na západní straně náměstí se dříve nacházelo několik obytných domů (čp. 91, 92, 93), které náměstí uzavíraly a jejichž obvodová zeď byla tvořena zdí hřbitovní. Dále byla nalezena část vnitřního pásu hradeb při západním průčelí kostela sv. Petra a Pavla, které na šířku měří 130–140 cm a je tvořeno ze skládaného lomového kamene. Historie horažďovického opevnění sahá až do 2. poloviny 13. století, tedy do samotného začátku města Horažďovice.

Bylo zde nalezeno až 733 kosterních ostatků a hřbitov byl etážový, tedy kosterní pozůstatky byly nalezeny nad sebou. Nejnižší nalezené pozůstatky byly nalezeny u jižní obvodové zdi kostela v hloubce cca 430 m. n. m. průzkum ukázal i detaily ke stavbě architektury kostela. Oproti pečlivě postavených obvodových zdí věže, závěru a trojloží kostela z přesně skládaných kamenů, přístavek se schodištěm z první poloviny 18. století byl postaven ledabylým a nepřesným skládáním lomového kamene a zpevněný vápennou maltou. Také krypta pod presbytářem byla přístupná gotickým portálem, který má základ

ve velkých kamenných blocích a ukončený je lomeným obloukem. Záklenek postavený z lomového zdiva obsahoval lidské kosti z novověku položených na vrstvě dřívě valounové dlažby.

Velice důležitý byl nález hrobu narušeného základovým zdivem opěrného pilíře kostelní věže. Při určování datace se ukázalo, že ostatky jsou starší než samotné zdivo kostela. Může to být důkazem, že na místě dnešního kostela sv. Petra a Pavla původně stál románský kostel v zázemí hradu Práchně za vlády rodu Přemyslovců. Při výzkumu se také našlo rozdílné armování zdiva na nadzemní části základové zdi a na nárožním armování nosné zdi věže kostela. U situace s věží by to podle archeologů provádějících výzkum mohlo znamenat, že bylo původně zamýšleno postavit dvě věže nebo když **při** první stavební etapě, kdy byl postaven chor, byly postaveny i patra věží a až ve druhé stavební fázi bylo postaveno trojlodí dokončené ve 14. století.⁷³

První případ nárožního armování, které se neshoduje a je rozdílné, může dokládat dvě stavební fáze kostela z různých dob a mezi kterými není velký časový rozestup. Tento nález by mohl potvrdit, že i když je tento kostel potvrzen až z doby, kdy byl darován Bavorem III. řádu Johanitů, podle některých starších textů založení kostela proběhlo už mezi lety 1260–1273 a podle kterých byl dokončen na počátku 14. století a jehož podobu z této doby můžeme na náměstí vidět dnes, tedy pochází z tohoto období.⁷⁴ Z datumu 23. dubna roku 1298 je dochovaná donační listina, která hovoří o založení kostela ve stejné době vzniku města: „...*eclesia nostra Horaždeyowicensis, quaeper progenitores nostros in honore s. Petri apostoli est constructa*“⁷⁵ Kostel sv. Petra a Pavla, byl zasvěcen sv. Petrovi.⁷⁶

4.2. Základní charakteristika kostela

Kostel sv. Petra a Pavla je orientovaná stavba na trojlodí, postavena v bazilikálním typu (Obr. 17). Je složen z hlavní lodi a dvou bočních lodí, které mají v prvním patře empory. Závěr kostela je pětiboký presbytář, na který navazuje kaple sv. Barbory na severní straně

⁷³ Hana Hrubá, Lenka Půtová, *Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu při rekonstrukci a revitalizaci Mírového náměstí*, Plzeň 2016, s. 114–116.

⁷⁴ *Ibidem*, s. 114–116.

⁷⁵ Viz Kuthan (pozn. 40), s. 110.

⁷⁶ Petra Lukešová, *Strakonice ve struktuře johanitského řádu v 15. století* (disertační práce), FF Masarykova univerzita., s. 31.

a na straně jižní sakristie. Na straně severní je postavena věž s obdélným půdorysem a s klenutou místností nad kaplí sv. Barbory. K věži je přistavěné schodiště. K fasádě na severní i jižní straně jsou předsíně čtvercového půdorysu. Šířka hlavní lodi je 7,5 metrů a délka 28 metrů a je uzavřena presbytářem.⁷⁷

Trojlodí kostela některými prvky jako jsou hranolové pilíře bez členění nebo působení zdíva jako bloky, jednoduché klenby působí jako románská architektura českého jihozápadu. Jak ale autor Jiří Kuthan píše ve své knize: „*Pozdí dobu této stavby i v trojlodí nicméně přece jen prozrazují některé rysy. Je to výraznější výškové vyvinutí prostoru v hlavní lodi, vysoká klenební čela, vypjaté a ve vrcholu ostře zalomené klenební kápě, vysoké a zahrocené oblouky mezilodních pásů pod tribunou aj. Ve všem se tu zjevně projevuje poklasická stylová fáze.*“⁷⁸

4.2.1. Hlavní loď

Presbytář ukončující hlavní loď je stylově podobným typem, se kterým se můžeme setkat i v jiných kostelích, např. v choru dominikánského kostela v Českých Budějovicích nebo také v choru klášterního kostela v dolnorakouském Heiligenkreuzu.⁷⁹ Všechny presbytáře zmíněných kostelů včetně horažďovického mají válcové přípory nesoucí klenbu s hlavicemi s věncem několika malých konzolek, na které nasedají náběhy klenebních žeber. Presbytář kostela sv. Petra a Pavla je uzavřen pěti okny, vysokými šest metrů, zdobené okenními kamennými kružbami a jsou umístěna v oboustranných špaletách. Presbytář je široký 7,5 m a je zaklenut dvěma poli a kápěmi pětibokého závěru. Tři lomené oblouky a vykroužené trojlisty zdobí kamennou sedilu, která se nachází na epištolní straně se třemi místy na sezení. V blízkosti presbytáře, na severní straně, se nachází kaple sv. Barbory, nad kterou se nachází místnost také rozměrů 4x6 m, která tvoří druhé patro věže. Na jižní straně vedle presbytáře se nachází místnost 4x6 m profilovým gotickým vchodem. V druhém patře nad touto místností byla klenotnice, používána jako sklad pro obrazy, nábytek nebo roucha.⁸⁰

Jedna z největších dominant ve vybavení kostela je monumentální hlavní oltář. Jako většina dřevěného vybavení kostela, je i tento oltář pozdně barokní.⁸¹ Byl instalován

⁷⁷ Památkový katalog – kostel sv. Petra a Pavla, <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-petra-a-pavla-14590636>, vyhledáno: 12.3. 2024.

⁷⁸ Viz Kuthan (pozn. 40), s. 112.

⁷⁹ Ibidem, s. 112.

⁸⁰ Viz Němec (pozn. 2), s. 43.

⁸¹ Ibidem, s. 46.

v roce 1775, jako náhrada za původní oltář. Jeho výroba byla objednána u řezbáře pocházejícího z Horažďovic a který za svou práci dostal 800 zlatých, z kterých zaplatil 500 zlatých na zdobení drahými kameny a kovy. Oltář měl také svůj ozdobný závěs, v roce 1682 až z Brna.⁸² Je složen ze dvou dílů, a to z mensy, na které stojí predela se svatostánkem a velkou zasklenou skříní. V prosklené skříní můžeme vidět krásnou dřevěnou pozdně gotickou sochu Madony, vzniklou někdy z přelomu 15. a 16. století.⁸³ Madona je oblečena v bohaté drapérii, která je vybarvena modře a zlatě. Obličej má kulatý a světlý, vysoké čelo a malá červená ústa. V rukách drží malého Ježíška. Oba mají na hlavě zlaté koruny. Na pozadí sochy vystupuje velké množství zlatých paprsků. Celá skříň je bohatě vyřezávaná se zlacením. Na vrcholu je umístěná koruna a po stranách leží andělé. Figurální výzdoba oltáře je tvořena dvěma sochami sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Evangelisty.

Nad celou skříní visí rozměrný obraz ve vyřezávaném zlatém rámu. Je nesený anděly, v jejichž středu v prolomeném otvoru visí trojúhelníkový symbol Božího oka na paprscích. Trojúhelník znamená svatou trojici a oko znamená Boží vševědoucnost. Tato aplikace je rokajová i pásková.⁸⁴

Malba zobrazuje apoštoly sv. Petra a Pavla. Jsou ústředními postavami celé scény a jsou zobrazeni v životní velikosti. Jméno autora, který obraz namaloval, není známo. Za oltářem je pouze uvedený vyrytý text: „*Za Joh. Mayera, řádu P. M. pod řetězem převora, frá Jana Chmelíka, téhož řádu faráře v Horažďovicích ku cti Sv. Petra a Pavla zřízen tento oltář r. 1775. vyměřil a řezal Jan Turovský, občan horažďovický, rozšířil Václav Trubl.*“⁸⁵ ⁸⁶V pozadí scény obrazu můžeme vidět množství postav v krajině, které stojí před hradem. Nad postavami apoštolů jsou andělé, u kterých v pruhu světla letí holubice znamenající Ducha svatého. Ten v křesťanství tvoří spolu s Otcem a Synem Nejsvětější Trojici.

Strop hlavní lodi je rozdělen do šesti úzkých klenebních polí s klínovými žebry tesanými z kamene a vyžlabenými v obou bocích. Klenba je křížová a nesena na konzolách ve tvaru obráceného jehlance. Jen ve dvou východních polích je klenba nesena zkrácenými

⁸² Lucie Hesounová, *Maltézská fara v Horažďovicích 1251-1850* (diplomová práce) Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 111–115.

⁸³ Viz Birbaumová (pozn. 8).

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ Viz Šimon (pozn. 15), s. 16.

⁸⁶ Viz Němec (pozn. 2), s. 46.

příporami s úzkými válcovými dřívky. Naproti tomu ve zdi v jižní části lodi, na rozhraní 3. a 4. pole od západu se vyskytuje konzola, která nese podobu zvířete s jednou hlavou a dvěma těly. Klenební čela jsou značně vysoká, hrotitě vyklenutá a klenební kápě jsou vysoko vypjaté a ve vrcholu poměrně ostře zalomené. Jen dvě okna v severní a jižní zdi jsou dodnes používána, osvětlují hlavní loď díky umístění ve velké výšce. Jsou to malá okna s hrotitými záklenky, které byly, až na zmíněné dva páry, zazděny.⁸⁷ V nejvyšší části klenby má hlavní loď čtyři eliptická okna na každé straně.⁸⁸

Na dvou ostře zahrocených obloucích, které jsou nesený hranolovým pilířem, leží čelo tribuny, která se nachází ve dvou západních polích hlavní lodi. Pod tribunou je prostor řešen tak, že na hranolovém pilíři umístěném uprostřed prostoru nasedá křížová klenba. Ostře zalomené klenební kápě jdou vysoko vzhůru klenby jsou s hřebínky. Klenební pole pod tribunou oddělují do ostrých hrotitých oblouků vypjaté pásy. Prostor na tribuně byl přístupný od západu portálkem. Část jeho ostění je dosud patrna ve vnější líci západního průčelí kostela (Obr. 18).

Na konci hlavní lodě se nachází kruchta s varhany. Celková šířka je 9,5 m a je vysoká 6,5 m. Pod touto kruchtou je šest pilířů stejně, jako v bočních lodích, klenutých do kříže.⁸⁹

V hlavní lodi kostela se nachází i dvě fresky, které již nejsou v dobrém stavu. Pouze jednu fresku si lze prohlédnout. Druhá freska je schována pod obrazem sv. Jana. Tyto fresky byly objeveny v roce 1910, když se kostel opravoval.⁹⁰

Scéna je vsazena do malovaného zeleného čtverce s červenou linkou lemující tento zelený čtverec uvnitř. Na malbě je vyobrazena klečící žena oblečená v modrošedém rouchu s pláštěm, jehož barva není zcela jasná, nejspíše byl růžový, dnes je šedavý. Obličej světice je zvýrazněn hnědou úzkou linií, který dává jejímu obličejí jemné rysy. Obličej je také rámován dlouhými vlasy hnědé barvy, nad kterými je namalovaná svatozáře. Žena klečí před postavou muže – světce. Ten se dívá doleva dolů na ženu a pravici má nataženou v gestu žehnání. V levé ruce drží knihu. Je vyobrazen jako mladý muž, protože nemá vousy a nad krátkými hnědými vlasy má svatozář, namalovanou žlutou barvou.

⁸⁷ Viz Kuthan (pozn. 40), s. 112.

⁸⁸ Viz Němec (pozn. 2), s. 43.

⁸⁹ Dobroslav Líbal, *Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek*, Praha 2001, s. 101-102.

⁹⁰ Lucie Hesounová, *Maltézská fara v Horažďovicích 1251-1850* (diplomová práce) Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 46.

Pozadí postav je v barvě zbytku omítky interiéru kostela, tedy ve světlém odstínu béžové barvy. Jediný detail, který prozrazuje prostředí pro odehrávající se scénu, je architektura v pozadí postav. Jde o arkády se třemi záklenky v půlkruhovém tvaru (Obr. 19).

Proti názoru o identifikaci postav sv. Benedikta a světice, je názor autorky Evy Bukolské. Podle jejího názoru je zobrazena scéna tématu Setkání vzkříšeného Krista se svatou Marií Magdalskou. Podobné typy nástěnných maleb můžeme vidět i ve Strakonících, a to v prostorách johanitské komendy, kde zdobí stěny ambitu a o kterých jsem již psala v části o Strakonickém hradě a nástěnných malbách umístěných v jeho prostorách.⁹¹

Součástí hlavní lodě je také kazatelna, která je výtvořem řezbáře Jana Hofmanna z Rokycan, stejně jako zповědnice, lavice, dubové dveře v obou portálech. Vše bylo vytvořeno v roce 1734. Kazatelny základ je čtyřboká architektura z tmavého dřeva, zdobena zlatými detaily a emblémem města. Stejně tak i stříška zastřešující kazatelnu je bohatě zdobena figurami andělů.⁹²

4.2.2. Boční lodě

Na hlavní loď navazují dvě boční lodě ve stejné délce 28 m, ale užší, jejich šířka je 4 m. Tyto lodě jsou dvoupodlažní a v prvním patře jsou umístěny empory. Hlavní loď se otevírá do bočních lodí arkádami, ve tvaru hrotitých oblouků na hranolových pilířích. Oproti klenbě hlavní lodi, která má šest členěných polí s příčnými pásy a žebry protínající se v kruhových svornících, křížové klenby postranních lodí jsou rozděleny do dvanácti obdélných polí ve směru podélné osy kostela a jsou od sebe odděleny vyklenutými pásy. Klenby jsou vytesány s hřebínky, ke středu klenby se jemně ztrácejí, ale v koutech jsou ostře vytesané. Obě boční lodě byly osvětlovány úzkými okny, ukončenými do hrotů a se šikmými špaletami. Okna osvětlovala také další důležitou část, obě tribuny, postavené původně s plochými stropy. Těchto oken se zde nachází 14 a měří 1.5 x 1.5 m. V západní části jižní obvodové zdi kostela je možné vidět zazděný portálek s hrotitým ukončením. Ten dříve sloužil jako vstup na tribunu nad jižní boční lodí.⁹³

V letech 1700–1720 byly nad bočními loděmi postaveny již zmíněné empory. Bylo to místo určené pro místní cechy.⁹⁴

⁹¹ Ondřej Faktor, *Středověká nástěnná malba v jihozápadních Čechách – Klatovsko* (diplomová práce), FF Univerzita Karlova v Praze, s. 65-67.

⁹² Viz Birbaumová (pozn. 8).

⁹³ Viz Němec (pozn.2), s. 43.

⁹⁴ Ibidem, s. 44.

V bočních lodích kostela se nachází i postranní oltáře. V levé lodi se nachází oltář věnovaný sv. Františkovi z Pauly a sv. Ludmily. Socha sv. Františka stojí ve skleněné skříni. Před skleněnou vitrínou stojí dvě sochy Ježíše Krista a Panny Marie vyrobené ze dřeva (Obr. 21).

Oltář sv. Ludmily se nachází v levé lodi kostela (Obr. 20). Z roku 1732 pochází obraz na prostorném plátně vsazeném ve zlatém akantovém rámu a který byl věnován kostelu od měšťana Jana Malkovského. Zobrazuje scénu, kdy je sv. Ludmila škrvena dvěma objednanými vrahy. Nad postavami se vznáší andělé.⁹⁵

V pravé lodi kostela se nachází oltář zasvěcený Andělu Strážci (Obr. 22). Řezby tohoto oltáře spolu s oltářem Jana Nepomuckého jsou zdobeny akantovými rozvilinami, stejně vypadajícími jako řezby na varhanních skříních. Podle toho můžeme soudit, že je vytvořil jeden mistr.⁹⁶

Oltář zasvěcený sv. Janu Nepomuckému nese obraz v zobrazující sv. Jana Nepomuckého podpíraného anděly. Za oltář s obrazem a svícem, který se již dnes na oltáři nenachází, se zasloužil měšťan Antonín Schonhansl a farář Jan Matzner, kteří vše koupili za vlastní peníze.⁹⁷

V posledním klenebním poli jižní boční lodě je umístěna křtitelnice, která má kalichový tvar (Obr. 23). Křtitelnice je zdobena dvanácti různými heraldickými emblémy. Jak napsala ve své knize autorka Birnbaumová: *“tato křtitelnice celým svým monumentálním a masivním zjevem i jednoduchostí formy začleňuje se do charakteru stavby kostela a je s ní určitě současná. Je zároveň prototypem všech pozdějších tzv. Jihočeských křtitelek, které ve zmenšeném měřítku zachovávají její kalichovitý útvar i výzdobu.”*⁹⁸ Podobná křtitelnice se nachází v kostele sv. Martina v Radomyšli. I tato křtitelnice je zdobena, podobně jako horažďovická křtitelnice, heraldickými figurami. Zleva doprava jsou zobrazeny tyto figury: pětilistá růže, latinský kříž, kotva, střela, hrncový helm s volskými rohy, v kruhu umístěná hvězda s pěti cípy, čtyři břevna, štít rozdělený na čtyři části, šachový štít, čtyřlístek. Nejsou všechny přímo viditelné, ale na horažďovické křtitelnici

⁹⁵ Lucie Hesounová, *Maltézská fara v Horažďovicích 1251-1850* (diplomová práce) Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 112.

⁹⁶ *Ibidem*, s. 46.

⁹⁷ *Ibidem*, s. 112.

⁹⁸ Viz Birnbaumová (pozn. 8).

ano. Na té je zobrazeno: kotva, šesticípá hvězda, ležící půlměsíc, šestilistý květ, tlapatý kříž, břevno, pětilistá růže, květ, tlapatý kříž, pětilistá růže, vlčí udice, polcený štít.⁹⁹

To znamená, že gotické křtitelnice v kostele sv. Petra a Pavla a v kostele sv. Martina v Radomyšli jsou spojením se strakonickými objednateli a tvorbou v Horažďovicích. V kostele v Radomyšli se také nachází gotická křtitelnice, která je velice podobná křtitelnici horažďovické. I křtitelnice v Radomyšli, přesto že je z části zazděná, je po obvodu zdobena heraldickými motivy – latinský kříž jako symbol johanitů, pětilistá růže, kotva, střela, helm s rohy, pěticípá hvězda v kruhu, čtyři břevna, čtvrcený štít, pokosem šachový štít, čtyřlíst.¹⁰⁰ Další křtitelnice se dají nalézt také v Malém Boru u Horažďovic a v kostele sv. Klimenta u hradu Prácheň, který jsem zmínila v historii Práchně.¹⁰¹

Ve zdi kostela je zasazen velký náhrobek, vytvořený z červeného mramoru. Je na něm zobrazen portrétní postava Adama Šice z Drahenic, kolem kterého je vytesán nápis, který zní: Letha Panie 1593 v strzedu po pamatce powysseni swateho krzizie usnul gest v Panu urozeny a statecny rytirz pan Adam Ssic z Drahenic a na Porziczi a tuto gest pochowan oczekawaye przissti syna Boziho k saudu (Obr. 24).

4.2.3. Věž

Věž byla postavena na severní stranu kostela směrem k náměstí, tedy na levé straně presbytáře (Obr. 25). Na její vnější obvodovou zeď byl roku 1729 přistavěn přístavek ve tvaru půlválce, který sloužil jako vstup a schodiště. V prvním patře je gotické okno. Střecha věže je ve tvaru jehlanu s římsou a hrotnicí s makovicí.^{102 103}

Přístavek s novým vchodem na věž byl zrealizován na popud faráře Matznera. Ten trval na jiném vchodu kvůli zvoníkům, protože se bál, aby nezcizili majetek kostela nebo ho nepoškodili. Tento farář si také ztěžoval na hřbitov kolem kostela sv. Petra a Pavla a na špatný zápach, který zde způsoboval. Proto, jak bylo již uvedeno, se na pozemcích, dříve pronajímané zemědělcům, postavil kostel sv. Jana Křtitele.¹⁰⁴

⁹⁹ Viz Svoboda (pozn. 29), s. 253–254.

¹⁰⁰ Ibidem, s. 252–253.

¹⁰¹ Hana Krajčicová, *K úloze Bavorů ze Strakonice a rytířského řádu johanitů ve výtvarném umění Strakonicka vrcholného středověku* (bakalářská práce), Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 49.

¹⁰² Památkový katalog – kostel sv. Petra a Pavla, <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-petra-a-pavla-14590636>, vyhledáno: 12.3. 2024.

¹⁰³ Karel Kuča, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I. díl*, Praha 1996, s. 137.

¹⁰⁴ Viz Šimon (pozn. 15), s. 14.

V 18. století se ve věžní kapli nacházel oltář zasvěcený sv. Barboře. Oltář byl zdoben obrazem a zázračnou sochou vyrobenou ze dřeva. Pro tuto sochu lidé nosili různé dary, nejvíce však oblečení, jako kabátky, sukně, roucha a zlatem protkávaný šál z roku 1684. Oltář byl ozdoben i stříbrnou mincí, která zde visela na červené stuze. Na averzu mince byl nápis: „Historia von Susanna und den falschen Richter in Charten 38“. Nápis na reverzu mince zněl: „Ait Angelus, ave gratia plena, in hoc signo vinces 1537.“¹⁰⁵

Dnešní podoba věže není původní, ale pochází z let 1741, kdy byla kompletně zrestaurována podle plánu stavitele Václava Germáře a rekonstrukce stála 766 zlatých a 8 grošů. Celé město bylo za jeho historii několikrát vypáleno a každý požár ovlivnil vzhled věže. První velký požár vznikl roku 1619 kvůli obléhání města Horažďovice Buqoiem a horní část věže shořela. Od volyňského občana Prokopa Bartoloměje víme, že k dalšímu poškození došlo 28. 6. 1627 opět z důvodu požáru. K opravě došlo roku 1729 za níž se zasloužil hrabě Ditrichštejn. V srpnu roku 1837 byla Stavitelem Františkem Špisem z Písku odstraněna dřevěná část, kvůli strachu z jejího spadnutí. Celková výška činila 19 m bání byly umístěné každá na osmi sloupech, proto při špatných větrných podmínkách se velmi kymácela. Text celou věž s konstrukcí popisuje nejlépe. Byl nalezen v jedné z bání, která byla odstraněna: „*Věž od nepaměti vystavená pozůstávala z pěti postupů, ve čtvrtém hodiny, v pátém zvony: Michal, Petr, Jan, Kříž. Nad těmi zděnými postupy byla dřevěná pavlač, nad ní krov a kulatá střecha, z nížto uprostřed vystupovala kulatá lucerna, v té výši byl velký cymbál pro bití hodin a nad ní jedna menší lucerna s cimbálem na čtvrti. Nad tou byla měděná báh s železným praporem a s hvězdou na železné tyči. Když ale prodlením času a povětrím hrozilo spadnutí střechy, sundána býti musila nákladem obce, co byla pavlač, nyní šesté poschodí vyzděno a tam hodiny dány.*“¹⁰⁶

Na kostelní věži se hodiny nacházejí i dnes. Víme o jakémisi hodináři Petrovi, který v roce 1667 spravoval hodiny na věži a bylo mu za jeho práci vypláceno 5 kop a 7 strychů žita.¹⁰⁷

Důležitou součástí kostelní věže byly a jsou zvony. Kromě zvonů v kostele sv. Petra a Pavla byly také v kostele sv. Křtitele, v kostele sv. Klimenta na Práchni a také v kostele Panny Marie. Pro středověkého člověka měly zvony velký význam, protože jim bylo

¹⁰⁵ Lucie Hesounová, *Maltézská fara v Horažďovicích 1251-1850* (diplomová práce), Ústav věd o umění a kultuře FF JČU, s. 112.

¹⁰⁶ Viz Němec (pozn. 2), s. 49.

¹⁰⁷ Ibidem, s. 49.

přisuzováno sedm ctností. V kostelní věži kostela sv. Petra a Pavla se nacházelo pět zvonů. K první výměně zvonů došlo v roce 1619, protože se kvůli požáru roztavily. Dílna v Českých Budějovicích s Vojtěchem Arnoldem vyrobila pro Horažďovice zvony nové.¹⁰⁸ Zvon Michael nesl vyobrazení sv. Archanděla Michaela v boji s ďáblem. Byl vyroben roku 1636 a nesl nápis: „Svatý Michale, archanděle, oroduj za celou obec tuto horažďevskou ve všelijakých potřebách a důležitostech“. Dále zvon sv. Petra s erbem: Adalbertus Arnold von Budweis hat mich gegossen. Umíráček nesl nápis: Já Václav z Vodňan dělal jsem tento zvon.“ Další zvon nesl jméno sv. Jana a zvon sv. Kříže byl za purkmistrovství Stanislava Mayera přelit na konci 19. století. Protože všechny zvony, až na zvon Michala, byly v období války zabaveny, bylo nutné pořídit zvony nové, a tak se stalo v roce 1927. Za peníze vybrané z veřejných sbírek a z darů byli objednány zvony nové, opět v Českých Budějovicích u Pernerovy firmy.¹⁰⁹ V roce 1993 vysvětil p. Msgr. Dvořák nové zvony zasvěcené sv. Václavovi a sv. Vojtěchu a zrekonstruovaný umíráček. Zvony byly vyrobené firmou Manoušek – Zbraslav. Na jejich pořízení se konala sbírka, pouze zvon sv. Gorazda byl koupen Msgr. Karlem Fořtem v roce 1997.¹¹⁰

5. Stavební vývoj

Na základě získaných informací lze sestavit historický vývoj kostela svatého Petra a Pavla v Horažďovicích. Ale tomuto předcházela i vývoj na vrchu Práchně, protože dříve, než se z bývalé osady stalo důležité místo a sídlo významných rodů, tuto funkci splňovala hora Prácheň. Jak již bylo zmíněno, pod svahem, na kterém byl postaven kostel sv. Petra a Pavla, teče řeka Otava. Ta protéká celými Horažďovicemi i městským parkem zvaným Ostrov. Jde o anglický park, nad kterým je vysoký vrch, která se nazývá Prácheň. Vrch je velmi příkrý a je hustě zalesněn. Na jeho vrcholu lze dnes nalézt jen zbytky hradu Prácheň (věž a několik místností) a kostel sv. Klimenta.

Historie Práchně je dlouhá, ale písemných památek, které by historii a architekturu přesně popisovali, je málo. Při archeologických průzkumech zde byly nalezeny části keramiky datující do 10. století, tedy do doby pozdních slovanských hradišť. V této době bylo postaveno hradiště s palisádovou hradbou ze dřeva a kamennými valy. Dle pověsti na

¹⁰⁸ Horažďovice, <https://www.sumavanet.cz/horazdovice/fr.asp?tab=snet&id=5117&burl=&pt=HS>, vyhledáno: 12.1. 2024.

¹⁰⁹ Viz Němec (pozn. 2), s. 50.

¹¹⁰ Horažďovice, <https://www.sumavanet.cz/horazdovice/fr.asp?tab=snet&id=5117&burl=&pt=HS>, vyhledáno: 12.1. 2024.

tato místa Boleslav I. poslal pohanské obyvatelstvo rýžovat zlato. Prácheň navštěvoval i kníže Břetislav, o kterém se říká, že při svých vyjížděkách zdejším krajem potkal poustevníka Vintíře.¹¹¹ Tento Vintíř, jinak také Günther, byl z významného rodu a byl v příbuzenském vztahu s císařem Jindřichem II. Pro knížete byl velice důležitou osobou i kvůli tomu, že roku 1040 se politicky angažoval jako zprostředkovatel míru mezi Břetislavem I. a císařem Jindřichem III. V roce 1045 kníže požádal opata Meginharda, aby byl Vintíř pochován v klášterním kostele v Břevnově.¹¹² Tomuto klášteru také věnoval 17 vesnic v Prácheňském kraji, např. Hydčice, Žichovice, Kejnice a další.¹¹³

Dříve než Horažďovice byli povýšeny na město, knížecí hrad byl zdejším centrem úředníků, kteří spravovali Prácheňský kraj pro krále. Ze starých textů jsou známa některá jména, např. v roce 1184 zde sídlil Vítek, předek Vítkovců, v roce 1220-1222 zde byl Diviš, předek pánů ze Šternberka a v roce 1264 pan Purkart předek pánů z Janovic, všichni zde řídili a spravovali prácheňský kraj pro krále. Za vlády Přemyslovců byl hrad dřevěný a byl obýván správcem kraje, který mohl vykonávat právo hrdelní a byla zde i správa církevní. Později byl hrad přestavěn na kamenný a byl 170 m dlouhý a 38 m široký. U hradu stávala zástavba dřevěných domů s bránou, kterou se vcházelo do předhradí. Z toho, co zbylo můžeme vidět zbytky dříve vysoké okrouhlé věže a části obvodových zdí. I když byl hrad přestavěn a podobal se těm západním, hrad již neměl využití. Na konci 13. století se rozhodlo o přesunutí úřadů na sídla šlechty a na hradě kromě jiných zůstal jen kněz, který v kostele sv. Klimenta vykonával pobožnosti. V roce 1315 byl hrad darován králem Janem, a to rodu Bavorů ze Strakonice. Majitelé se dál střídali, mezi ně patřil například i Menhart z Hradce, Půta Švihovský a další. A každý z nich změnil více či méně podobu hradu. Horažďovice a okolí bylo velmi často obléhané, a proto jsou na místě dříve velkého hradu jen zbytky jeho základy zdí.¹¹⁴

Kostel sv. Klimenta byl od začátku součástí Práchně, sloužil jako farní kostel a předcházela svojí funkcí kostel sv. Petra a Pavla. Dnes již hrad neexistuje, ale kostel stále stojí na svém místě.¹¹⁵ Jde o podobu, kterou dostal za Půty Švihovského a je pozdně gotický. Jde o stavbu jednodlní, kněžiště je uzavřeno pěti stranami osmiúhelníku a loď je osvětlena

¹¹¹ Viz Němec (pozn. 2), s. 23.

¹¹² Břevnovský klášter, <https://www.brevnov.cz/cs/benediktini-a-brevnovsky-klaster/svaty-vintir>, vyhledáno: 15.4. 2024.

¹¹³ Viz Němec (pozn. 2), s. 23.

¹¹⁴ Ibidem, s. 23.

¹¹⁵ August Sedláček, *Hrady, zámky a tvrze království Českého II. Prácheňsko*, Praha 1936, s. 206.

čtyřmi okny. Sakristie je při severní straně. Oltář je barokní a je zdoben sochami sv. Klimenta a sv. Vojtěcha.¹¹⁶

První významnou událostí je založení samotného kostela, které je datováno roku 1273. Tento datum je rozporuplný, protože můžeme sledovat rozdíly v závislosti na literatuře. V kapitole o Bavorsu I. 1260 je uvedena první zmínka o kostele v roce 1251, ale v dalších zdrojích lze nalézt uváděné rozpětí 1260 až 1273 (kapitola Archeologický průzkum). Rok 1273 je však dokládán listinou obsaženou v práci historika Karla Němce, jak bylo uvedeno v kapitole týkající se Bavora II.

Důkladně je zaznamenána dostavba kostela řádem johanitů v první polovině 14. století. Tento rod obdržel kostel od Bavora III roku 1298, jak bylo uvedeno v kapitole o Bavorsu III. Datумы založení stavby i dokončení potvrzují společně s dvěma fázemi výstavby provedené archeologické průzkumy z konce 20. a počátku 21. století.

Významným rokem byl rok 1307, kdy byl kostel poškozen při obléhání Horažďovic. Dokončená přestavba po zničení požárem z dob obléhání byla roku 1316. Roku 1322 byl kostel vysvěcen biskupem Heřmanem. Toto vysvěcení se opakovalo roku 1330, kdy byl kostel doplněn o dalšího světce.

V roce 1454 byla ke kostelu dostavěna věž, do které se vcházelo z vnitřního prostoru kostela. Vnější přístup byl dostavěn později.

Z tohoto období pochází z vnitřního vybavení vzácná madona, která je datována na přelomu 15. a 16. století a je umístěna v později doplněném hlavním oltáři.

Další nejvýznamnější přestavba probíhala v letech 1700 až 1720 (v literatuře rovněž udáván rok 1729). Jedná se o velkou přestavbu vnitřních prostor kostela. Byla vybourány a rozšířeny gotické arkády s prostorem vnitřní lodě. Nejvýraznějším dostavěným prvkem byly empory vybudované na obou postranních lodích, které byly vytvořeny pro horažďovické cechy, které se na jejich území nacházeli. V roce 1775 byl v kostele instalován nový oltář. Významným zdrojem o pracích a přestavbách kostela je práce Elišky Grolmusové, jejíž část je již v mé práci obsažena. Můžeme se zde dočíst, že vnitřek kostela procházel různými fázemi týkajícími se stavu kostela. Například v roce 1610 byl kostel vyzdoben a v roce 1693 je zaznamenána informace, že kostel byl sešlý.

¹¹⁶ Viz Němec (pozn. 2), s. 27-28.

V období novověku probíhalo značné množství prací spojených s kostelní věží, která z období středověku byla dřevěná. Rok stavby původní dřevěné věže není znám. Dále jsou známy záznamy, že v roce 1619 byla věž pobořena vojskem generála Buquovova. V této době je již věž zděna. Přestavba po tomto poškození byla započata mezi lety 1623 až 1631. Dokončena byla roku 1741. Roku 1729 bylo dostavěno schodiště v půlkruhového tvaru. Dnešní podoba věže je z roku 1741. Roku 1837 byla snesena původní střecha věže a nahrazena novou, odpovídající současné podobě. Většina těchto informací je podrobněji popsána v kapitole, kde se zmiňují o práci Elišky Grolmusové.

V roce 1910 při větší rekonstrukci vnitřních prostor kostela byly objeveny fresky, které byly překryty novými nátěry v průběhu času.

Poslední výmalby kostela probíhaly v letech 1968 až 1969 a v roce 1975 byla vyměněna větší část původního krovu. V současné době se diskutuje nad větší opravou střechy a vnějšího povrchu kostela, který je zdatelně poškozen podněbím.^{117 118}

Významné informace přinesli provedené archeologické práce, a to především na počátku 21. století. Významné objevy se týkaly původního hřbitova v okolí kostela, který byl zrušen a nahrazen hřbitovem u kostela sv. Jana Křtitele. Hřbitov u kostela sv. Petra a Pavla byl etážový. Další informace k archeologickým nálezům jsou v kapitole o archeologickém průzkumu (4.1.).¹¹⁹

¹¹⁷ Viz Líbal, *Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek* (pozn. 89), s. 101-102.

¹¹⁸ Emanuel Poche, *Umělecké památky Čech I*, Praha 1977, s. 398-400.

¹¹⁹ Dobroslav Líbal, *Gotická architektura v Čechách a na Moravě*, Praha 1948, s. 48-60.

Nejvýznamnější milníky stavebně historického vývoje kostela svatého Petra a Pavla v Horažďovicích lze zobrazit graficky v následující časové řadě:

- 1273	- Založení stavby kostela
- 1298	- Darování kostela řádu johanitů
- 1. pol. 14. stol.	- Dokončení stavby
- 1307	- Poškození kostela při obléhání města
- 1316	- Dostavba kostela
- 1322 a 1330	- Vysvěcení kostela svatému Petru a Pavlovi
- 1729	- Velká přestavba vnitřních prostor a schodů k věži
- 1775	- Instalace nového oltáře
- 1819	- Poškození kostela při požáru
- 1837	- Výměna střechy kostelní věže
- 1975	- Oprava části krovu střechy
- 2015	- Archeologické průzkumy náměstí a okolí kostela

6. Kritika literatury

Po konzultacích s památkářem Ph.D. Davidem Tůmou z Národního památkového ústavu v Plzni, PHDr. Vladimírem Horpeniakem z Muzea v Kašperských Horách, MgA Jindřichem Šlechtou z Horažďovic a dalšími historiky, jsme vždy v našich diskuzích a konzultacích narazili na problém nedostačující literatury a pramenů spojené se stavebními dějinami kostela sv. Petra a Pavla v Horažďovicích.

Užitečné informace, které ale byli pouze heslovité a nerozvíjely problematiku do hloubky, jsem získala z 1. dílu knihy *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, kterou napsal Karel Kuča. Dále byla přínosná kniha od Dobroslava Líbala s názvem *Gotická architektura a Čechách a na Moravě*.

K historii a popisu města jsem použila knihu od horažďovického historika Karla Němce – *Dějiny města Horažďovic*. Tato kniha obsahovala cenné informace, ale při porovnávání informací jsem zjistila odlišnosti letopočtů. Následně jsem porovnávala fakta mezi knihami. K tomuto kroku mi pomohly knihy zabývající se rodem Bavorů, které jsou tak silně spjaty s kostelem sv. Petra a Pavla a jeho dějinami. Kniha *Bavorové erbu střely* od Simony Kotlárové a kniha *Páni ze Strakonice: Vládci Prácheňského kraje a dobrodinci johanitů* od Miroslava Svobody popisovaly příběhy a životy osobností tohoto rodu, pro mé téma jsem hlavně využila kapitoly týkající se Bavora I., Bavora II. a Bavora III. a jejich propojení s maltézským řádem.

Ráda bych také upozornila na nedostačující literaturu z archivů.

7. Závěr

Cílem mé práce bylo zpracování stavebních dějin kostela a uměleckohistorických souvislostí kostela sv. Petra a Pavla v Horažďovicích v podobě uměleckohistorického průvodce.

Stavební historie byla v práci zobrazena, jak v souvislosti s jednotlivými milníky a osobami spojenými s kostelem svatého Petra a Pavla, tak i v samostatném chronologickém popisu, který zobrazuje jeho vývoj od počátků po současnost. Během psaní této práce jsem si bohužel potvrdila fakt, že o této stavbě a její historii je žalostný nedostatek informací a literatury. Získané informace a fakta jsem sbírala z různých zdrojů, archivů a z osobních jednání s pracovníky muzeí a badateli.

Během psaní a bádání po okolnostech vzniku a osobnostech, které za výstavbou kostela a jeho fungování stály, se můj pohled na kostel sv. Petra a Pavla změnil. Byla bych moc ráda, kdyby tento kostel dostal více pozornosti a v budoucnosti se dočkal i rekonstrukčních úprav a oprav. Dle mého názoru jde o významnou kulturní památku a dominantu Horažďovic. Proto bych si moc přála, aby tento „klenot“ zdobil naše krásné město pro naši generaci, a i pro ty následující.

Jsem ráda, že jsem alespoň touto bakalářskou prací mohla přispět k rozšíření informací, kterých je z důvodu nezachované literatury velmi málo. I já jsem ocenila bakalářské, diplomové i disertační práce zpracované bývalými i současnými studenty, které potvrdily, jak důležité je zpracovávat informace o našem okolí a věnovat jim svou pozornost.

8. Obrazová příloha

Obr. 1/ Město Horažďovice, pohled na Mírové náměstí. [Zdroj: Wikipedia, dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Hora%C5%BE%C4%8Fovice#/media/Soubor:Kostel_sv._Petra_a_Pavla_\(Hora%C5%BE%C4%8Fovice\).jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Hora%C5%BE%C4%8Fovice#/media/Soubor:Kostel_sv._Petra_a_Pavla_(Hora%C5%BE%C4%8Fovice).jpg), vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 2/ Pohled na kostel z náměstí. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 3/ Dům č. p. 19 na Mírovém náměstí v Horažďovicích. [Zdroj: Stavba roku Plzeňského kraje, dostupné z: https://www.stavbarokupk.cz/dt_stavby/rehabilitace-fasady-c-p-19-v-horazdovicich/, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 4/ Pražská (Červená) brána v Horažďovicích. [Zdroj: Stavba roku Plzeňského kraje, dostupné z: https://www.stavbarokupk.cz/dt_stavby/prazska-cervena-brana-v-horazdovicich/, vyhledáno: 1. 5. 2024]

Obr. 5/ Mariánský sloup na Mírovém náměstí. [zdroj: Památkový katalog, dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mariansky-sloup-14584577>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 6/ Kašna na Mírovém náměstí v Horažďovicích. [Zdroj: Město Horažďovice, dostupné z: <https://www.mesto-horazdovice.cz/muhd/fr.asp?tab=muhd&id=7608&burl=&pt=PP>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 7/ Zámek v Horažďovicích, pohled od řeky. [Zdroj: Skvělé Česko, dostupné z: <https://www.skvelecesko.cz/zamek-horazdovice-spojte-prohlidku-zamku-a-muzea-a4437>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 8/ Nástrovní freska Velkého sálu, pohled na Horažďovice. [Zdroj: Muzeum Horažďovice, dostupné z: <https://www.muzeumhd.cz/zamek-v-horazdovicich/>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 9/ Masné krámy. [Zdroj: Památkový katalog, dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/masne-kramy-19116620>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 10/ Děkanství. [Zdroj: Památkový katalog, dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/dekanstvi-131669>, vyhledáno: 1.5. 2024]

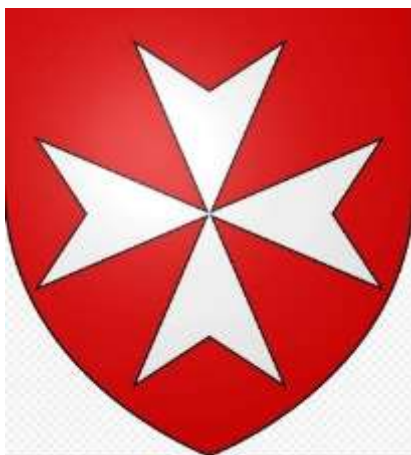
Obr. 11/ Kostel sv. Jana Křtitele. [Zdroj: Turistika, dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/horazdovice-kostel-sv-jana-krtitele/detail>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 12/ Kostel Panny Marie. [Zdroj: Kostely a kapličky, dostupné z: <https://kaplicky.cesty.in/horazdovice>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 13/ Dveře kostela sv. Petra a Pavla s jejich znaky. [Zdroj: Kniha Dějiny maltézského řádu Horažďovice, Eduard Šimon, Městské kulturní středisko, Horažďovice, 1993, s. 19]

Obr. 14/ Maltézský kříž. [Zdroj: Wikipedia, dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Blason_ordre_souverain_de_Malte.png, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 15/ Erb rodu Bavorů. [Zdroj: Kniha Bavorové erbu střely, Simona Kotlárová, České Budějovice, 2004, s. 14]

Obr. 16/ Znak města Horažďovice. [Zdroj: Wikipedia, dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Horažďovice#/media/Soubor:CZE_Horažďovice_COA.svg, vyhledáno dne: 2.5. 2024]

Obr. 17/ Kostel sv. Petra a Pavla v Horažďovicích, pohled na severní stranu kostela.
[Zdroj: Památkový katalog, dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-petra-a-pavla-14590636>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 18/ Hlavní loď kostela sv. Petra a Pavla. [Zdroj: Wikipedia, dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Horažd'ovice_kostel_Sv._Petra_a_Pavla_6.JPG, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 19/ Nástěnná malba. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 20/ Oltář sv. Ludmily. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 21/ Oltář sv. Františka z Pauly. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 22/ Oltář zasvěcený Andělu Strážci. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 23/ Gotická křtitelnice. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 24/ Náhrobek Adama Šice. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 25/ Kostel sv. Petra a Pavla, pohled na věž a přístavek se schodištěm. [Zdroj: Ilona Bauerová]

9. Literatura

Birnbaumová Alžběta, *Poklady národního umění sv. 32: Horažďovice*, Praha: Vyšehrad, 1941.

Bláhová Marie, *Kroniky doby Karla IV.*, Praha: Svoboda, 1987.

Hrubá Hana, Lenka Půtová, *Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu při rekonstrukci a revitalizaci Mírového náměstí*, Plzeň: ZIP o.p.s., 2016.

Kotlářová Simona, *Bavorové erbu střely*, České Budějovice: Veduta, 2004. ISBN: 80-86829-04-9

Kuča Karel, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 1. díl*, Praha: Libri, 1996. ISBN: 80-85983-12-5

Kuthan Jiří, *Česká architektura v době posledních Přemyslovců*, Vimperk: TINA, 1994. ISBN: 80-85618-14-1

Líbal Dobroslav, *Gotická architektura v Čechách a na Moravě*, Praha: Výtvarný odbor Umělecké besedy, 1948.

Líbal Dobroslav, *Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek*, Praha: Unicornis, 2001. ISBN: 80-901587-8-1

Němec Karel, *Dějiny města Horažďovic*, Horažďovice: Okrašlovací spolek, 1936.

Poche Emanuel, *Umělecké památky Čech I*, Praha: Academia, 1977.

Sedláček August, *Hrady, zámky a tvrze království Českého 11. Prácheňsko*, Praha: Šolc a Šimáček, 1936.

Svoboda Miroslav, *Páni ze Strakonice: Vládci Prácheňského kraje a dobrodinci johanitů*, NLN – Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN: 80-7422-034-0

Šimon Eduard, *Dějiny maltézského řádu Horažďovice*, Horažďovice: Městské kulturní středisko, 1993.

10. Bakalářské práce, diplomové práce, disertační práce

Faktor Ondřej, Středověká nástěnná malba v jihozápadních Čechách – Klatovsko. Praha, 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Prof. PhDr. Ing. Jan Royt. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/80039/140049918.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, vyhledáno: 2.2. 2024.

Grolmusová Eliška, Loretánská litanie R. P. Lamberta Krause z roku 1764. Příspěvek k hudebně liturgickému provozu v Horažďovicích ve 2. polovině 18. století. Plzeň, 2014. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Vít Aschenberenner Ph.D. Dostupné z: <https://portal.zcu.cz/portal/studium/prohlizeni.html>., vyhledáno: 10.2. 2024.

Hesounová Lucie, Maltéžská fara v Horažďovicích (1251-1850). České Budějovice, 2009. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Marie Ryantová CSc. Dostupné z: https://theses.cz/id/nehq2q/downloadPraceContent_adipIdno_10591., vyhledáno: 11.2. 2024.

Krajčiová Hana, K úloze Bavorů ze Strakonice a rytířského řádu johanitů ve výtvarném umění Strakonicka vrcholného středověku. České Budějovice, 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Petr Hlaváček, Ph.D. Dostupné z: https://theses.cz/id/a65zgc/downloadPraceContent_adipIdno_14177?lang=cs., vyhledáno: 11.3. 2024.

Kubová Tereza, Stavební historie zámku v Horažďovicích. České Budějovice, 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Prof. PhDr. Petr Fidler. Dostupné z: https://theses.cz/id/i8u0oh/BP_-_Tereza_Kubov.pdf., vyhledáno: 13.3. 2024.

Lukešová Petra, Strakonice ve Struktuře johanitského řádu v 15. století. Brno, 2016. Disertační práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/bfv5t/Disertace_FV.pdf., vyhledáno: 3.4. 2024.

11. Internetové zdroje

Břevnovský klášter,

<https://www.brevnov.cz/cs/benediktini-a-brevnovsky-klaster/svaty-vintir.>, vyhledáno: 15.4. 2024.

Horažďovice,

<https://www.sumavanet.cz/horazdovice>, vyhledáno: 12.1. 2024.

Horažďovice,

<https://www.sumavanet.cz/horazdovice/fr.asp?tab=snet&id=5117&burl=&pt=HS.>,
vyhledáno: 12.1. 2024.

Institut pro památky a kulturu,

<https://www.propamatky.info/cs/zpravodajstvi/jihocesky-kraj/x/nalez-nastennych-maleb-a-casti-oltare-na-hrade-ve-strakonicich/4845/>, vyhledáno: 8.3. 2024.

Maltézský řád – České velkopřevorství,

[cvp.maltezskyrad.cz/rad-a-jeho-instituce/historie-ceskeho-velkoprevorstvi/.](http://cvp.maltezskyrad.cz/rad-a-jeho-instituce/historie-ceskeho-velkoprevorstvi/), vyhledáno: 2.2. 2024.

Památková katalog, zámek,

<https://pamatkovykatalog.cz/zamek-18059127>, vyhledáno: 10.4. 2024.

Památkový katalog, městský dům č. p. 19,

<https://pamatkovykatalog.cz/mestsky-dum-14590770><https://www.npu.cz/cs/uop-plzen/cs/uop-plzen/inspirujte-se/69891-obnova-nejzdobnejsiho-domu-c-p-19-na-horazdovickem-namesti>, vyhledáno: 8.4. 2024.

Památkový katalog, masné krámy,

<https://pamatkovykatalog.cz/masne-kramy-19116620>, vyhledáno: 10.4. 2024.

Památkový katalog, městské opevnění,

<https://pamatkovykatalog.cz/mestske-opevneni-19008862>, vyhledáno: 9.3. 2024.

Památkový katalog, děkanství,

<https://pamatkovykatalog.cz/dekanstvi-14590546>., vyhledáno: 2.2. 2024.

Památkový katalog, Kostel sv. Petra a Pavla,

<https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-petra-a-pavla-14590636>, vyhledáno: 12.3. 2024.

Památkový katalog – Kostel Panny Marie,

<https://pamatkovykatalog.cz/kostel-panny-marie-s-klasterem-18568228>, vyhledáno: 3.2. 2024.

Římskokatolická farnost Strakonice,

<https://www.farnost-strakonice.cz/kostel-svateho-prokopa/>., vyhledáno: 18.3. 2024.

Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska,

<https://www.historickasidla.cz/cs/souteze-a-akce/pamatka-roku/objekty-2022/mestske-opevneni-prazska-cervena-brana-horazdovice.htm>, vyhledáno: 8.4. 2024.

Strakonický deník,

https://strakonicky.denik.cz/zpravy_region/st_20091206_legendy_vypravy.html.,
vyhledáno: 4.5. 2024.

Web Strakonice,

<https://www.strakonice.eu/content/strakonicky-hrad>., vyhledáno: 18.3. 2024.

12. Seznam vyobrazení

Obr. 1/ Město Horažďovice, pohled na Mírové náměstí. [Zdroj: Wikipedia, dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Hora%C5%BE%C4%8Fovice#/media/Soubor:Kostel_sv._Petra_a_Pavla_\(Hora%C5%BE%C4%8Fovice\).jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Hora%C5%BE%C4%8Fovice#/media/Soubor:Kostel_sv._Petra_a_Pavla_(Hora%C5%BE%C4%8Fovice).jpg), vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 2/ Pohled na kostel z náměstí. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 3/ Dům č. p. 19 na Mírovém náměstí v Horažďovicích. [Zdroj: Stavba roku Plzeňského kraje, dostupné z: https://www.stavbarokupk.cz/dt_stavby/rehabilitace-fasady-c-p-19-v-horazdovicich/, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 4/ Pražská (Červená) brána v Horažďovicích. [Zdroj: Stavba roku Plzeňského kraje, dostupné z: https://www.stavbarokupk.cz/dt_stavby/prazska-cervena-brana-v-horazdovicich/, vyhledáno: 1. 5. 2024]

Obr. 5/ Mariánský sloup na Mírovém náměstí. [zdroj: Památkový katalog, dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/mariansky-sloup-14584577>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 6/ Kašna na Mírovém náměstí v Horažďovicích. [Zdroj: Město Horažďovice, dostupné z: <https://www.mesto-horazdovice.cz/muhd/fr.asp?tab=muhd&id=7608&burl=&pt=PP>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 7/ Zámek v Horažďovicích, pohled od řeky. [Zdroj: Skvělé Česko, dostupné z: <https://www.skvelecesko.cz/zamek-horazdovice-spojite-prohlidku-zamku-a-muzea-a4437>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 8/ Nástropní freska Velkého sálu, pohled na Horažďovice. [Zdroj: Muzeum Horažďovice, dostupné z: <https://www.muzeumhd.cz/zamek-v-horazdovicich/>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 9/ Masné krámy. [Zdroj: Památkový katalog, dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/masne-kramy-19116620>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 10/ Děkanství. [Zdroj: Památkový katalog, dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/dekanstvi-131669>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 11/ Kostel sv. Jana Křtitele. [Zdroj: Turistika, dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/horazdovice-kostel-sv-jana-krtitele/detail>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 12/ Kostel Panny Marie. [Zdroj: Kostely a kapličky, dostupné z: <https://kaplicky.cesty.in/horazdovice>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 13/ Dveře kostela sv. Petra a Pavla s jejich znaky. [Zdroj: Kniha Dějiny maltézského řádu Horažďovice, Eduard Šimon, Městské kulturní středisko, Horažďovice, 1993, s. 19]

Obr. 14/ Maltézský kříž. [Zdroj: Wikipedia, dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Blason_ordre_souverain_de_Malte.png, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 15/ Erb rodu Bavorů. [Zdroj: Kniha Bavorové erbu střely, Simona Kotlárová, České Budějovice, 2004, s. 14]

Obr. 16/ Znak města Horažďovice. [Zdroj: Wikipedia, dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Horažďovice#/media/Soubor:CZE_Horažďovice_COA.svg, vyhledáno dne: 2.5. 2024]

Obr. 17/ Kostel sv. Petra a Pavla v Horažďovicích, pohled na severní stranu kostela. [Zdroj: Památkový katalog, dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/kostel-sv-petra-a-pavla-14590636>, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 18/ Hlavní loď kostela sv. Petra a Pavla. [Zdroj: Wikipedia, dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Horažďovice_kostel_Sv._Petra_a_Pavla_6.JPG, vyhledáno: 1.5. 2024]

Obr. 19/ Nástěnná malba. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 20/ Oltář sv. Ludmily. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 21/ Oltář sv. Františka z Pauly. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 22/ Oltář zasvěcený Andělu Strážci. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 23/ Gotická křtitelnice. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 24/ Náhrobek Adama Šice. [Zdroj: Ilona Bauerová]

Obr. 25/ Kostel sv. Petra a Pavla, pohled na věž a přístavek se schodištěm. [Zdroj: Ilona Bauerová]